.. આ સંસારમેં, .. ાક;
સબસેં હીલી મીલી ચાલ.ન, નદી નાવ સંજોગ.
રામ ભરોસો રામ બળ, રામ આશ વિશ્વાસ;
સુમરી નામ મંગલ કુશલ, માંગત તુલસીદાસ.
રામ નામકે કારણે, સબ ધન ડાહ્યો ખોય;
મુરખ જાણે ગીર પડયો, દીન દીન દુણો હોય.
રામ નામ રટતે રહો, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ;
કબહુક દીન દયાળકુ, શબ્દ પડેગો કાન.
સત્ય વચન અરૂદિનતા, પર સ્ત્રી માત સમાન;
ઇનકુ વૈકુંઠ ના મીલે, તો તુલસીદાસ જમાન.
સતીઆ સત નવ છોડીએ, સત છોડે પત જાય;
સતકી બાંધી લક્ષ્મી, ફીર મીલેગી આય.
રામ નામ કહેને રહો, ધરે રહો મન ધીર;
કબહુ કાજ સુધારીહીં, કૃપા સિંધુ રઘુવીર.

.ધા કા

રામ નામ આ. કોટીક પાપ પલ

બલિહારી વા નામકી, પાપ કરે સબ છાન

રામ નામ સબ કોઇ કહે, ઠગ ઠાકોર

વિના પ્રેમ રીઝે નહીં, તુલસી નંદકીશે

કોટિ વિઘન દુઃખમેં સુજન, તજે ન

જૈસે સતિ હુતાશકો, ગિને આપનો ધા

જેસે ફીરતે રહત હે, વિવાહ કાજ ન

તેઉં ફરે હરી ભક્તિમેં, કુશલ કરે

તુલસી પંછીન કે પીએ, ઘટે ન સ

ધર્મ કીયે ધન ના ઘટે, સહાય કરે

મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શ

આશા તૃષ્ણા ના મરે, કહી ગયા દાસ

તુલસી પૂર્વકે પાપસેં, હરિ ચર્ચા ન સુહાય;

જેસેં જ્વરકે જોરસેં, ભોજનકી રૂચી જાય.

સબ રામ સુમરી રામ મુરખં રામ કબહુક સત્ય દીનકુ વૈદ સતીઆ સતકી

સંત બડે પરમારથી, શીતળ ઉનકે અંગ;
તપત બુઝાવે ઓરકી, દે દે અપનો રંગ.
કંચન ત્યાગો સેહેજ હય, સેહેજ ત્રીયાકા નેહ;
માન બડાઈ ઓર ઇર્ષા, તુલસી દુર્લભ એહ.
ચતુરાઈ ચુલે પડી, ધીક પડયો આચાર;
તુલસી ભગવત ભક્તિ બીન, ચારો વર્ણ ચમાર.
ચંદન પડા ચમાર ઘર, નીત ઉઠ કૂટે ચામ;
ચંદન બીચારા કયા કરે, પડા નીચસેં કામ.
જેસી મીઠી લગતહે, ગામ કથાકી ગાથ;
એસી લાગે હરી કથા, તો તરવો કયા બાત!
અગન પલીતા રાજ દંડ, ચોર મુશ લેજાય;
ઇતના દંડ દુનિયા સહે, ધર્મ દંડ સહ્યો ન જાય.
સમજો સમજો સબ કહે, સમજ્યો કછુ ન જાય;
સમજુસેં સમજુ મિલે, તબ કુછ સમજ્યો જાય.
રામ નામકો આલસુ, ભોજનકો હુશિયાર;
તુલસી એસે મનુષ્યકો, વાર વાર ધિઃકાર.
હોનારી હીરદે બસે, ભુલ જાય સબી શુદ્ધ;
જેહી જીનકી ભાવના, વેહી સુઝે બુદ્ધ.
માયા મેરે રામકી, ધરણી ધરકી દેહ;
પુંજી બીરાને સાહકી, કરસેં જશ કર લે.

મેં જાણ્યું હરી દુર હય, હરિ હય હૃદયા માંહિં;
આડી ત્રાટી કપટકી, તાસે દીસત નાંહિં.
અર્બ ખર્વ લોં ધન મીલે, અરૂ ઉદય અસ્તલો રાજ;
તુલસી હારેકે ભજન બીન, સબે નરકકો સાજ.
શ્વાસે શ્વાસે રામ ભજ, મીથ્યા શ્વાસ મત ખોય;
ના જાણું એ શ્વાસકી, આવન ફીર નહીં હોય.
તુલસી તુલસી સબ કહે, તુલસી વનકા ઘાસ;
કૃપા ભઇ રઘુનાથકી, હો ગયે તુલસીદાસ.
તુલસી રસના તો ભલી, જો તું સમરે રામ;
નહીંતર કાઢી નીકાસીએ, મુખમેં ભલો ન ચામ.
તુલસી તલપ ન છોડીએ, નીશ્ચે લીજે નામ;
મનુષ્ય મજુરી દેતહે, કયું રખેગો રામ.
અવસર વીના વચન વૃથા, નીતિ વિના નરેશ;
વૃથા કૃષ્ણ ભકિત વીના, માનવી જન્મ વિશેષ.
અલી પતંગ મૃગ મીનગજ, એક એક રસ આંચ;
તુલસી તીનકી કોનગતી, જયામેં વ્યાપત પાંચ.
આજ કહે મેં કલ ભજું, કાલ કહે પુની કાલ;
આજ કાલકે કરતહીં, અવસર જાસી ચાલ.
અપને મન કછુ ઓર હેં, શ્રી હરીકે મન ઓર;
ઓધવસે માધવ કહે, જુઠી મનકી દોર.

ઉંચે બેઠે ના લહે, ગુણ બીન બડપણ કોય;
બેઠો દેવલ શીખરપર, વ્યાસ ગરૂડ ન હોય.
વાસુદેવ પ્રભું છોડકે, અન્ય દેવ રતી જોય;
મુક્તાનંદ કહે ગંગ તટ, ખોદત કુપશઠ સોહય.
આત્મા ઓર પરમાત્મા, અલગ રહે બહુ કાલ;
સુંદર મેલા કરદીયા, સદ્ગુરૂ મીલ્યા દલાલ.
તીરથ નાહે એક ફલ, સંત મીલે ફલ ચાર;
સદ્ગુરૂ મીલે અનેક ફલ, કહે કબીર વિચાર.
કઠણ ભક્તી ભગવાનકી, જયું ખાંડેકી ધાર;
ડગમગ કરે સો ગીર પડે, ટકેસો ઉતરે પાર.
હરી જનતો હાર્યા ભલા, જીતન દે સંસાર;
હાર્યા સો હરીસેં મીલે, જીત્યા જમકે દ્વાર.
કબીરા કહે કમાલકું, દો બાતાં લીખ લે;
કર સાહેબકી બંદગી, અરૂ ભુખેકુ કુછ દે.
પ્રેમ છીપાયા ના છીપે, જા ઘટ પ્રગટહી હોય;
જોક મુખ બોલે નહીં, તઉ નયન દેત હેં રોય.
કુંજર મુખ તે ગીર પડયો, સો ઘટયો ન ગજકો અહાર;
લાખો કીડી લે ચલી, સો પોષનકો પરિવાર.
પાયા ચાહે પ્રેમરસ, રાખા ચાહે માન;
એક મ્યાનમેં દો ખડગ, દેખ્યા સુના ન કાન.

પારસમેં ઓર સંતમેં, બડો અંતરો જાન;
વો લોહા કંચન કરે, વો કરે આપસમાન.
ગુરૂ બીન અહોનીશ નામ લે, નહીં સંતપર ભાવ;
કહે કબીર તો દાસકો, પડે ન પુરો દાવ.
કબીર તે નર અંધ હે, ગુરૂકો કેહેતે ઓર;
હરી રૂઠે ગુરૂ મેલસી, ગુરૂ રૂઠે નહીં ઠોર.
જહાં દયા તહાં ધર્મ હે, જહાં લોભ તહાં પાપ;
જહાં ક્રોધ તહાં કાલ હે, જહાં ક્ષમા ત્યાં આપ.
ગુરૂ ગોવિંદ દોનું ખડે, કીનકું લાગું પાય;
બલિહારી ગુરૂ દેવકી, જીને ગોવિંદ દીયા બતાય.
નારી નિંદા મત કરો, નારી નરકી ખાણ;
નારીસેં ઉત્પન્ન ભયે, ધ્રુપ્રલ્હાદ સમાન.
નીસરણી નીજ નામકી, ધર્મ ગગન બિચ એક;
રામ નામકી ટેકસે, ચડ ગયે સંત અનેક.
નિર્વિકલ્પ આનંદમય, સ્વસ્વરૂપ નિર્લેપ;
મનકી જેસી ભાવના, તેસો ફલ તહીં દેત.
નામ સમોવર કોઈ નહીં, તપ તીરથ વૃત જોગ;
નામે પાતક છાંડીયે, નામે નાશે રોગ.
ચાહ ગઇ ચીંતા ગઈ, મનમેં નહીં પરવાર;
જાકે મનમેં ચાહ નહીં, સો શાહનકો શાહ.

જાનાહે રહના નહીં, મરના બિશવા બીશ;
દોદિન દુનિયાકે લીયે, મત ભુલો જગદીશ.
જો પાવે અતિ ઉંચ પદ, તાકો પતન નિદાન;
જયોં તપી તપી મધ્યાન્હલગ, અસ્ત હોતહે ભાન.
જો મતિ પીછે ઉપજે, તે મતિ આગે હોય;
કાજ ન બીનસે આપનો, દુરીજન હસે ન કોય.
જીતને તારે ગગનમેં, ઈતના શત્રુ હોય;
કૃપા હોય રઘુનાથકી, બાલ ન બાંકા હોય.
તુલસી ઉત્તમ પ્રકૃતિકે, કા કર શકત કુસંગ;
ચંદન વિષ વ્યાપે નહીં, લપટે રહત ભુજંગ.
તુજે બીરાની કયા પડી, તું અપની નીવેડ;
તેરી ગ્રાગ્ર દરિઆવમેં, ડુબે નહીં ત્યું ખેડ.
તુલસી જીસકે મુખસેં, ધોખે નીકસે રામ;
ઉસકે પાંઊંકી મોજડી, મેરે તનકા ચામ.
તુલસી રેખા કરમકી, કબુ ન મીટે રામ;
મેટન સમરથ હય પણ, સમજ કિયો હય કામ.
કહેતે સો કરતે નહીં, મુખકે બડે લબાડ;
કાળા મુખ લે જાયગે, સાહેબકે દરબાર.
હરિ ભક્તિમેં તીન ગુણ, હર કોઇ લાગે પાય;
ખાનેકું મીષ્ટાન અરૂ, આખર વૈકુંઠ જાય.

ધ્યાન કરે કયા હોત હે, જો મન મેલ ન જાય;
બગ અરૂ બીલી ધ્યાન ધરિ, પશૂ બિચારે ખાય.
ભરત અપની જનની તજી, પિતા તજે પ્રહલાદ;
વિભિષણ અપના ભાઇ તજે, શ્રી રામકે કાજ.
પારસ મણી અરૂ કામધેન, કલ્પ તરૂકી વાડ;
તુલસી હરિકે ભજન બીન, તાતે ભલો ઉજાડ.
પડે રહે દરબારમેં, ધક્કા ધણીકા ખાય;
કહુક લેહેર દરીઆવકી, દુઃખ દારીદ્ર જાય.
કરત કુસંગ ચાહત કુશલ, એહી બડા અફસોસ;
સમુદ્રકો મહીમા ઘટયો, રાવણ ભયો પડોશ.
મોમે ગુણ કછુ હય નહીં, તુમ ગુણ ભરેહો ગ્રાઝ;
ગુણ અવગુણ ન વિચારીએ, બાંહ ગ્રહેકી લાજ.
પોથી સો થોથી બની, પંડીત બને ન કોય;
અઢાઇ અક્ષર પ્રેમકે, પઢેસો પંડીત હોય.
ગુરૂ લોભી શિષ્ય લાલચુ, દોનો ખેલે દાવ;
દોનો બુડે બાપડે, બેઠ પથરકી નાવ.
ઉંચા કુળ કીસ કામકા, જ્યાં નહીં હરિકા નામ;
તુલસી તાતે સુપચ ભલો, જીસ મુખ હરિકા નામ.
જનમ લિયો હરિ ભજનકો, દયો વિષયમેં ખોય;
ગયો લૈન પાયો ન ગજ, આયો પંગુલ હોય.

સાહેબકે દરબારમેં, સાચેકું શીરપાવ;
જુઠ તમાચા ખાયગા, ક્યા રંક ક્યા રાવ.
રામ નામકી ઓખદી, ખરી નીતસેં ખાય;
અંગ પીડા વાધે નહીં, મહા રોગ મીટ જાય.
મન જાએ તો જાન દે, મત દે જાને શરીર;
બીના ચડાએ કામઠી, ક્યું લગેગો તીર.
તુલસી ગરીબ ન સતાવીએ, બુરી ગરીબકી હાય;
મુવા ઢોરકે ચામસેં, લોહા ભસ્મ હો જાય.
સ્વારથ સીતારામ હય, પરમારથ સીયરામ;
તુલસી તેરો દુસરે, દ્વાર કહા હય કામ.
બચન તજે નહિં સત પુરૂષ, તજે પ્રાણ અરૂ દેશ;
પ્રાણ પુત્ર દુહુ પરહ કર્યો, બચન હેત અવ ધેશ.
હોત વૃથા હરિ ભજન બિન, જનમ જગતકે માંહિં;
યથા વિપિનમેં કેતકિ, ફૂલિ ફૂલિ જરી જાહિં.
એક ભેખકે આસરે, જાતિ વરણ છિપ જાત;
જ્યોં હાથીકે પાઉંમેં, સબકો પાઉં સમાત.
તુલસી કહે ઇસ જગતમેં, સબસેં મીલીએ ધાય;
ક્યા જાણે કીસ બેસસે, રામચંદ્ર મીલી જાય.
તુલસી નીચે જનસે, બને ન ઉંચો કામ;
મઢત નગારા ના બને, ચુવા કેરે ચામ.

હરિ કરૂણા બિન જગતમેં, પુરી પરૈ ન આશ;
મૃગ સરિતા પય પાન કરિ, ગઈ કૌનકિ પ્યાસ.
ભલે બુરે સબ એકસે, જબલગ બોલે નાહીં;
જાન પડત હે કાક પીક, રૂતુ બસંતકે માંહીં.
જપ તપ તીરથ જાત્રા, જોગ યજ્ઞ વૃત દાન;
મુકત તાહી હોવત સદા, જેહી ઉર શ્રી ભગવાન.
જો તું ચાહે મુજકો, મતી કછુ રાખે આસ;
મુજ સરીખો હો રહે, સબ કછુ તેરે પાસ.
સો તાહીસેં રચ રહ્યો, જો જાહીસેં કામ;
જેસે કીડા લીમકા, ક્યા કરે બસી આમ.
ઉત્તમ અરૂ ચંડાલધર, જહાં દીપક ઉજીઆર;
તુલસી મતે પતંગકે, સબી જોત એક સાર.
સંત ધનંતર વૈદસમ, જેસો રોગી જેહુ,
મુકત બનાવત તાહીકું, તેસો ઓખદ તેઉ.
બની બનાઇ બન રહી, અબ બનનેકી નાહીં;
તુલસી યા વીધી સમજકે, મગન રહો મનમાંહી.
રાત ગમાય સોયકર, દીવસ ગમાયો ખાય;
હીરા જન્મ અમોલ થા, કોડી બદલે જાય.
ભોજન છાજનકી નહીં, સોચ કરે હરિદાસ;
વિશ્વભરન પ્રભુ કરતહે, સો કયું રખે નિરાશ.

રામ નામ અમોલ હય, બીના દામ બીકાય;
તુલસી અચરજ દેખીયો, કોઇ ગ્રાહક ન થાય.
સત સંગકો ફળ એહી હે, સંશય રહે ન લેશ;
રહે સ્થીર સુચિ સરલ, ચિત્ત જાને નહીં ક્લેશ.
કાહુકે ધન ધામ હય, કાહુકો પરિવાર;
તુલસી મોંસમ દીનકું, સીતારામ આધાર.
તુલસી વીલબ ન કીજીએ, ભજ લીજે રઘુવીર;
તન તરકસતે જાત હે, શ્વાસ સારખે તીર.
કબીર પગડા દૂર હય, બીચમેં ખડી હય રાત;
ક્યા જાણું ક્યા હોયગી, રવી ઉગતે પ્રભાત.
ગુરૂ બીન જ્ઞાન ન ઉપજે, ગુરૂ બીન મીલે ન ભેદ;
ગુરૂ બીન સંશય ના મીટે, જય જય જય ગુરૂ દેવ.
સબ દેખે પરખે લીખે, બહુત કહેકા હોય;
તુલસી સીતારામ બીન, અપનો નાહીં કોય.
રામ નામ આરાધવો, તુલસી વૃથા ન જાય;
લડકાઇકો પોખનો, આગે હોત સહાય.
રામ નામકી લુટ હે, લુટ શકે તો લુટ;
અંતકાળ પસ્તાયગો, પ્રાણ જાયગો છુટ.
રામ ઝરૂખે બેઠકે, સબકા મુજરા લેત;
જેસી જીનકી ચાકરી, તેસા તીનકું દેત.

ભક્તિ બીજ પલટે નહીં, જો જુગ જાય અનંત;
ઉંચ નીચ ઘર અવતરે, તોઉ સંતકો સંત.
સીતાપતિ રઘુનાથજી, તુમ લગ મેરી દોડ;
જેસે કૌઆ ઝાઝકો, ચલ ન શકત કછુ ઓર.
ધન્ય ભોમી ધન્ય ગામતે, જયાં સંત બિરાજે આઇ;
સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી હરિ જશ ગાઈ.
તુલસી સીતારામકું, રીઝ ભજો કે ખીજ;
ઉલટા સુલટા વાવીએ, જયું ખેતરમેં બીજ.
કોટિ જનમકે પુણ્ય જબ, ઉદય હોત એક રંગ;
છુટત મનકી મલિનતા, અરૂ ભાવત સતસંગ.
કબીરા કહે મેં હર ભજું, મુવે મુક્તિ પાઉં;
દોનું હાથમેં મોદક હુય, મન માને સો ખાઉં.
માયાસેં માયા મીલે, કર કર લંબે હાથ;
તુલસી રંક ગરીબકી, કોય ન પુછે બાત.
સાહેબકે દરબારમેં, સાચેકું શીરપાવ;
જુઠ તમાચા ખાયગા, સાહેબકે દરબાર.
કેહેણી મીસરી ખાંડ હે, રેહેણી તાતા લોક;
કેહેણી કેવે રેહેણી રખે, એસા વિરલા કોક.
જપ માલા છાપા તિલક, સરે ન એકે કામ;
મન કાચે નાચે વૃથા, સાચે રાચે રામ.

અન હોની પ્રભુ કર શકે, હોન હાર મીટ જાય;
તુલસી ઇન સંસારમેં, પ્રભુ ભજન સુખ દાય.
જીવ જીવકે આશરે, જીવ કરત હે રાજ;
તુલસી રઘુવર આશરે, કયું બગડેગો કાજ.
તુલસી જગમેં આયકે, કર લીજે દો કામ;
દેનેકું ટુકડા ભલા, લેનેકું હરિનામ.
દયા ધર્મકા મુળ હે, પાપ મુળ અભિમાન;
તુલસી દયા ન છાંડીયે, જબલગ ઘટમેં પ્રાણ.
ખાય ખીલાય લુટાયદે, કરલે અપના કામ;
ચલતી બખતે રે નરો, સંગ ન ચલે બદામ.
કંચન તજવો સુલભ હે, સુલભ ત્રીયાકો નેહ;
નિંદા સ્તુતિ ત્યાગવો, તુલસી દુરલભ એહ.
રૂખા સુખા પાયકર, ઠંડા પાણી પી;
દેખ પરાઇ ચોપડી, કયું લલચાવે જી.
સબ ધરતી કાગજ કરૂં, લેખન સબ બનરાય;
સાત સમુદ્ર શાહી કરૂં, હરી ગુન લીખા ન જાય.
બકરા હાથ કસાઈ કે, માજન ધાય છુડાત;
મુકત કહે ત્યું સંત જન, કરત જ્ઞાનકી બાત.
નીચ નીચાઇ નહીં તજે, જો પાવે સતસંગ;
તુલસી ચંદન લપટીકે, વિષ ન તજે ભુજંગ.

ચલતા દેવળ પુજીએ, નહીં ઓરનસે કામ;
જીતને દેખો આતમા, ઇતને સાલીગ્રામ.
તુલસી જગમેં યું રહે, જયું જીભ્યા મુખમાંહી;
ઘીવ ઘણા ભક્ષણ કરે, તોબી ચીકની નાહીં.
એરનકી ચોરી કરે, કરે સોઈકા દાન;
ઉંચે ચડકે દેખહી, આવન કયું ન વિમાન.
દોડે કોસ હજાર લગ, ઓર બસે લક્ષ્મી પાસ;
બીન દીને રઘુનાથકે, મીલે ન તુલસી દાસ.
એક દીન એસા હોયગા, કોઉ કીસકા નાહીં;
ઘરકી નારી કોન કહે, એ તનકી નાડી નાહીં.
તુલસી ધીરજકે ધરે, કુંજર મણભર ખાય;
ટુક ટુકકે કારણે, શ્વાન ઘરોઘર જાય.
નહીં વિદ્યા નહીં બાહુ બળ, નહીં ખરચનકો દામ;
તુલસી મોસમ પતીતકી, તુમ પત રાખો રામ.
પાવ પલકી ખબર નહીં, કરે કલકી બાત;
જીવકે ઉપર જમ ફિરતહે, જયું તેતરપર બાજ.
સાધુ ભુખે ભાવકે, ધનકે ભુખે નાહીં;
જો સાધુ ધનકે ભુખે, વોહી સાધુ નાહીં.
લેનેકું હર નામ હે, દેનેકું અન્નદાન;
તરનેકું આધિનતા, બુડનકું અભિમાન.

આશા તો એક રામકી, દુજી આશ નિરાશ;
નદી કીનારે ઘર કરો, કદી ન મારે પ્યાસ.
અજગર કરે ન ચાકરી, પંછી કરે ન કામ;
દાસ મલુકા યું કહે, સબકા દાતા રામ.
ગંગા જમના સરસ્વતિ, સાત સમુદ્ર ભરપુર;
તુલસી ચાતકકે મતે, બીન સ્વાંતિ સબ ધુર.
સાહેબકા ઘર દુર હય, જેસી લંબી ખજુર;
ચડે તો ચાખે પ્રેમ રસ, ગીરે તો ચખના ચુર.
ચલતી ચક્કી દેખકે, દીયા કબીરા રોય;
દો પડ ભીતર આયકે, સાબીત રહા ન કોય.
મનકે હારે હાર હય, ઓર મનકે જીતે જીત;
પરિબ્રહ્મકું પામીયે, જો મનમેં પ્રતીત.
એક ઘડી આધી ઘડી, આધીમેં પણ આધ;
તુલસી સંગત સાધકી, કટે કોટી અપરાધ.
ચીંતાસેં ચતુરાઇ ઘટે, દુખસેં ઘટે શરીર;
પાપસેં ઘટે લક્ષ્મી, કહે ગયા દાસ કબીર.
તુલસી સોહી ચતુરતા, રામ ચરણ લો લીન;
પરધન પરમન હરણકું, વેશ્યા બડી પ્રવીણ.
જાહીસે કછુ પાઇએ, કરિએ તાકિ આશ;
સુકે સરોવર પર ગયે, કેસી બુઝત પ્યાસ.

બાલાપનમેં હરી ભજે, જગમાં રહે ઉદાસ;
તિર્થ બી આશા કરે, કબી આવેગા દાસ.
જેસી પ્રીત હરામમેં, તેસી હરિસેં હોય;
ચલા જાય વૈકુંઠકું, પલા ન પકડે કોય.
પડદે રહેતી પદમણી, ન લેતી હરીનું નામ;
કરણીએ સરજી કુતરી, ઢુંઢે આખું ગામ.
રામ રૂપીઆ રોક હે, ખરચે ખુટત નાહીં;
લેતે દેતે ના ઘટે, યું સમજો મનમાંહીં.
કાલ કરંતો આજ કર, આજ કરંતો અબ;
અવસર વીત્યો જાત હે, ફીર કરેગો કબ.
મનકે બહુતે રંગ હય, છીન છીન બદલે સોય;
એક રંગમે જો રહે, એસા વીરલા કોય.
સંત કબહુ ત્યાગત નહીં, ધર્મ સહિત હરિ ધ્યાન;
મુકત કહે ભવ સમુદ્રમેં, સો મુનિનાવ સમાન.
મન પક્ષી તબલગ ઉડે, વિષય વાસના માંહી;
પ્રેમ બાજકી ઝપટમેં, જબલગ આયો નાહીં.
પ્રાલબ્ધ પેહેલે બને, પીછે બના શરીર;
તુલસી યહ આશ્ચર્ય હય, મન નહીં બાંધે ધીર.
સબ વન તો તુલસી ભઇ, અરૂ પર્વત સાલીગ્રામ;
સબે નદી ગંગા ભઇ, જો ચીને આતમરામ.

એક ભરોંસો એક બળ, એક આશ વિશ્વાસ;
સ્વાંતિ બુંદ રઘુનાથ હે, ચાતક તુલસીદાસ.
કામ ક્રોધ ઔર લોભકી, જબલગ મનમેં ખાન;
તબલગ પંડીત મુરખો, તુલસી એક સમાન.
નીરાકાર નીરગુણ પ્રભુ, તદપી સગુણ ધર દેહ;
કરત રહત નાના ચરિત, કેવળ ભક્ત સ્નેહ.
વાણી તો પાણી ભરે, ચારો વેદ મજુર;
કરની તો ગારા કરે, રહેનીકા ઘર દુર.
જબહી નામ હૃદય ધરા, ભયો પાપકો નાશ;
માનો ચીનગી આગકી, પડી પુરાની ઘાસ.
નારી નસાવે તીન ગુન, જે નર પાસે હોય;
ભક્તિ મુક્તિ નીજ ધ્યાનમેં, બેઠ ન શકે કોય.
કબીર લજ્યા લોકકી, બોલે નાહીં સાચ;
જાન બુઝ કંચન તજી, કયું તું પકડે કાચ.
પિયા ચહો કે મત ચહો, મૈંતો પિયકી દાસ;
પિયા રંગરાતી રહું, જગસે રહત ઉદાસ.
આજ્ઞા કારી પિયકી, રહે પિયા કે સંગ;
તનમનસે સેવા કરે, ઔર ન દુજા રંગ.
પાની બાઢો નાવમેં, ઘરમેં બાઢો દામ;
દોનોં હાથ ઉલેચિયે, યહી સયાનો કામ.

નીચ નીચ સબ તરગયે, સન્ત ચરણુ લૌલીન;
જાતહિકે અભિમાનસે, ડુબે બહુત કુલીન.
જ્ઞાની મુલ ગંવાઇયા, આપ ભયે કરતા;
તાતે સંસારી ભલા, જો સદા રહે ડરતા.
કબીર બ્રાહ્મણુકી કથા, સો ચોરનકી નાવ;
સબ અંધે મિલ બૈઠિયા, ભાવે તહાં લે જાવ.
હંસા બગલા એક રંગ, માન સરોવર માંહી;
બગલા ઢુંઢે માછલી, હંસા મોતી ખાંહી.
નામ બીના બેકામહૈ, છપ્પન ભોગ બીલાસ;
કયા ઇંદ્રાસન બૈઠનો, કયા બૈકુંઠ નિવાસ.
પદ ગાયે મન હરખીયા, સાખી કહે અનન્દ;
સત્તનામ નહીં જાનીયાં, ગલમેં પડ ગયા ફન્દ.
પંડીત ઔર મસાલચી, દોનોં સુઝે નાહીં;
ઔરનકો કરેં ચાંદના, આપ અંધેરે માંહી.
નાચે ગાયે પદ કહે, નાહીં ગુરૂસે હેત;
કહે કબીર કયોં ઉપજે, બીજ બિહુના ખેત.
ભુપ દુખી અબધુ દુખી, દુખી રંક બીપરીત;
કહે કબીર યહ સબ દુખી, સુખી સંતમન જીત.
જાકો રાખે સાઇયાં, મારી ન શકે કોય;
બાલ ન બાંકા કર શકે, જો જગ બૈરી હોય.

જબ ગુનકા ગાહકમીલે, તબ ગુન લાખ બિકાય;
જબ ગુનકા ગાહક નાહીં, કૌડી બદલે જાય.
કથા કીર્તન કલ વિષે, ભૌસાગરકી નાવ;
કહે કબીર જગ તરનેકો, નાહીં ઔર ઉપાવ.
જ્યોં નૈનનમેં પુતલી, ત્યોં માલીક ઘટ માંહી;
મુરખ લોગ ન જાનહીં, બાહર ઢુંઢન જાહીં.
જ્યોં તિલ માંહી તેલ હૈ, જ્યોં ચકમકમેં આગ;
તેરા પ્રીતમ તુઝમેં, જાગ શકે તો જાગ.
પુષ્પ મધ્ય જ્યોં બાસ હૈ, બ્યાપ રહા સબ માંહી;
સંતો માંહી પાઇયે, ઔર કહું કુછ નાહીં.
જા કારન જગ ઢુંઢીયા, સો તો ઘટહી માંહી;
પરદા દીયા ભરમકા, તાતે સુઝે નાહીં.
ક્યા મુખ લે બીનતી કરૂં, લાજ આવત હૈ મોહી;
તુમ દેખત ઔગુન કરૂં, કૈસે ભાઉં તોહી.
કબીર મેરે સાધકી, નીંદા કરો મત કોય;
જો પૈચંદ કલંક હૈ, તઉ ઉજીયારા હોય.
મુઝ ઔગુન હૈ તુઝ ગુન, તુઝ ગુન ઔગુન મુઝ;
જો મૈં બીસરૂં તુઝકો, તુમ મત બીસરો મુઝ.
ઔગુન કિયે તો બહુ કીયે, કરતગ માની હાર;
ભાવે બંદા બખ્શિયે, ભાવે ગર્દન માર.

મૈં અપરાધી જનમકા, નખ સીખ ભરા બિકાર;
તુમ દાતા દુખ ભંજના, મેરી કરો સંભાર.
કબીર નિંદક મત મરો, જીવો આદ જુગાદ;
હમ તો સતુગુરૂ પાઇયા, નિંદકકે પરસાદ.
સાંચે કોઇ ન પતી જઈ, જુંઠે જગ પતિયાય;
ગલી ગલી ગોરસ ફીરે, મદીરા બૈઠ બીકાય.
માંગન ગયે સો મર રહે, મરેસો માંગન જાહીં;
તીનસે પહીલે વે મરે, જો હોત કરત હૈ નાહીં.
ઉંચે પાની ના ટીકે, નીચેહી ઠહરાય;
નીચા હોય સો ભર પીયે, ઉંચ પીયાસા જાય.
પરનારી પૈની છુરી, મત કોઈ કરો પ્રસંગ;
દસ મસ્તક રાવન ગયે, પરનારી કે સંગ.
જહર પરાયા આપના, ખાયે સે મર જાય;
અપની રક્ષા ના કરે, કહે કબીર સમજાય.
સીંહ સાધકા એકમત, જીવત હીકો ખાય;
ભાવ હીન મિરતક દશા, તાકે નીકટ ન જાય.
ગાંઠી દામ ન બાંધઈ, નહી નારીસોં નેહ;
કહે કબીર તા સાધકી, હમ ચરનનકી ખેહ.
કહનાથા સો કહ ચુકે, અબ કુછ કહા ન જાય;
એક રહા દુજા ગયા, દરીયા લહર સમાય.

હમ બાંસી ઉસ દેશકે, જહાં સતપુરૂષકી આન;
દુખ સુખ કોઈ વ્યાપે નહીં, સબ દીન એક સમાન.
બીન પાવનકા પંથ હૈ, બીન બસ્તીકા દેશ;
બીન દેહકા પુરૂષ હૈ, કહે કબીર સંદેશ.
નીશ દીન દાઝે બીરહની, અંતરગતકી લાય;
દાસ કબીરા ક્યોં બુઝે, સતગુરૂ ગયે લગાય.
સુલી ઉપર ઘર કરે, બીષકા કરે અહાર;
તીસકો કાલ કહા કરે, જો આઠ પહર હુશીયાર.
શુરેકે તો શીર નહીં, દાતાકે નહીં ધન;
પતીવ્રતાકે તન નહીં, સુરત બસે પીઉ માંહી.
માંસ ગયા પીંજર રહા, તાકન લાગે કાગ;
સાહેબ અજહું ન આઈયા, કોઈ મંદ હમારા ભાગ.
કરની બીન કથની કથે, ગુરૂ પદ લહે ન સોય;
બાતોંકે પકવાનસે, ધાયા નાંહીં કોય.
પાની મીલે ન આપકો, ઔરન બખશતક્ષીર;
આપન મન નિશ્ચલ નહીં, ઔર બંધાવત ધીર.
તુતુ કરતા તુભયા, મુઝમેં રહી નહું;
વારી તેરે નામપર, જીત દેખું તીત તું.
દુખમેં સુમરન સબ કરે, સુખમેં કરે ન કોય;
જો સુખમેં સુમરન કરે, તો દુઃખ કાહે હોય.

સુખમેં સુમરન ના કીયા, દુખમેં કીયા યાદ;
કહે કબીર તા દાસકી, કોન સુને ફરીયાદ.
સુખકે માથે સીલ પડે, જો નામ હૃદયસે જાય;
બલીહારી વા દુઃખકી, જો પલ પલ નામજ પાય.
સુમરીનસે સુખ હોત હૈ, સુમરીનસે દુખ જાય;
કહે કબીર સુમરીન કીયે, સાંઇ માહીં સમાય.
જાત ન પુછો સાધકી, પુછ લીજીયે જ્ઞાન;
મોલ કરો તરવાકા, પડા રહેનંદો મ્યાન
અલખ પુરૂષકી આરસી, સાધોંહીંકી દેહ;
લખા જો ચાહે અલખકો, તો ઇનહીંમેં લખ લેહ.
કબીર દરશન સાધકા, સાહેબ આવે યાદ;
લેખેમેં સોઇ ઘડી, બાકી કે દીન બાદ.
નહીં શીતલ હે ચંદ્રમા, હીમ નહીં શીતલ હોય;
કબીર શીતલ સંતજન, નામ સનેહી સોય.
સાધ મીલે સાહબ મીલે, અંતર રહી ન રેખ;
મનસા બાચા કરમના, સાધુ સાહબ એક.
આયે હૈં સો જાયંગે, રાજા રંક ફકીર;
એક સીંધાસન ચઢ ચલે, એક બાંધે જાત જંજીર.
હમ જાને થે ખાયંગે, બહુત જમીં બહુ માલ;
જ્યોંકા ત્યોંહી રહ ગયા, પકડ ગયા લે કાલ.

ગાંઠી હોય સો હાથકર, હાથ હોય સો દેહ;
આગે હાટ ન બાનીયાં, લેના હોય સો લેહ.
દેહ ધરેકા એહી ગુન, દેહ દેહ કુછ દેહ;
કહે કબીરા દેહ તુ, જબ લગ તેરી દેહ.
દેહ ખેહ હો જાયગી, ફીર કૌન કહેકા દેહ;
નિશ્ચય કર ઉપકારહી, જીવનકા ફલ યેહ.
ધન દીયે ધન ના ઘટે, નદી ન ઘટે નીર;
અપની આંખો દેખલો, યોં કથી કહેં કબીર.
પદ જોડે સાખી કહે, સાધન પડ ગઇ રોસ;
કાઢા જલ પીવે નહીં, કાઢી પીયનકી હોંસ.
કહતાહું કેહ જાતહું, કહા બજાઉં ઢોલ;
શ્વાંસ સો ખાલી જાત હૈ, તીન લોકકા મોલ.
કુપ પરાયા આપના, ગીરે ડુબ જો જાય;
ઐસા ભેદ બીચાર કર, તુ મત ગોતા ખાય.
આસન મારે કયા હુઆ, મરી ન મનકી આશ;
તેલી કેરા બૈલ જ્યોં, ઘરહી કોશ પચાશ.
કબીર માયા પાપીની, માંગે મીલે ન હાથ;
મનો ઉતારી જુંઠ કર, લાગી ડોલે સાથ.
કબીર યહ મન લાલચી, સમજે નહીં ગંવાર;
ભજન કરનેકો આલસી, ખાનેકો હુશીયાર.

નામ ભજો મન બસ કરો, યહી બાત હૈ તંત;
કાહેકો પઢી પઢી મરો, કોટીન જ્ઞાન ગરંથ.
મનકે મારે બન ગયે, બન તજ બસ્તી માંહી;
કહે કબીર કયા કીજીયે, યહ મન ઠહરે નાંહી.
મુરખકે સમઝાવને, જ્ઞાન ગાંઠકા જાય;
કોલા હોય ન ઉજલા, સૌ મન સાબન લાય.
દાગ જો લાગા નીલકા, સૌ મન સાબન ધોય;
કોટ જતન પર બોધીયે, કાગા હંસ ન હોય.
મન દીયા કહીં ઔરહી, તન સાધોં કે સંગ;
કહેં કબીર કોરી ગજી, કૈસે લાગે રંગ.
સતિ જલનકો નીકસી, પીઉકા સુમિર સનેહ;
શબ્દ સુનત જીવ નીકસા, ભુલ ગઇ સબ દેહ.
જો યહ એક ન જાનીયાં, તો બહુ જાને કયા હોય;
એકૈતે સબ હોત હૈં, સબસેં એક ન હોય.
જો યહ એકૈ જાનીયાં, તો જાના સબ જાન;
જો યહ એક ન જાનીયાં, તૌ સબહી જાન બિજાન.
નામ ન રટા તો કયા હુવા, જો અંતર હૈ હેત;
પતિબરતા પતિકો ભજૈ, કબહું નામ નહીં લેત.
કબીર સીપ સમુદ્રકી, રટે પિયાસ પિયાસ;
ઔર બુંદકો ના ગહે, સ્વાંતિ બુંદકી આસ.

શીશ ઉતારે ભુંઇ ધરે, ઉપર રાખે પાંવ;
દાસ કબીરા યોં કહેં, ઐસા હોય તો આવ.
યહતો ઘર હૈ પ્રેમકા, મારગ અગમ અગાધ;
શીશ કાટ પગતલ ધરે, તબ નીકટ પ્રેમકા સ્વાદ.
લાગી લાગી ક્યા કરે, લાગી નાહીં એક;
લાગી સોઈ જાનીયે, જો કરે કલેજે છેક.
પ્રેમ ભાવ એક ચાહીયે, ભેષ અનેક બનાય;
ભાવે ગ્રહમેં બાસ કર, ભાવે બનમેં જાય.
જોગી જંગમ સેવડા, સન્યાસી દરવેશ;
બીના પ્રેમ પહુંચે નહીં, દુરલભ સતગુરૂ દેશ.
કબીર પ્યાલા પ્રેમકા, અતર લિયા લગાય;
રોમ રોમમેં રમ રહા, ઔર અમલ ક્યા ખાય.
કબીર ભઠી પ્રેમકી, બહુ તક બૈઠે આય;
શીર સૌં પૈસો પીવસી, નાતર પીયા ન જાય.
યહતો ઘર હૈ પ્રેમકા, બાલાકા ઘર નાહીં;
શીશ ઉતારે ભુંઇ ધરે, તબ પૈઠે ઘર માંહી.
પ્રેમ ન બાડી ઉપજે, પ્રેમ ન હાટ બીકાય;
રાજા રાના જો રૂચે, શીશ દેય લે જાય.
પ્રેમ પ્રેમ સબ કોઇ કહે, પ્રેમ ન ચીન્હે કોય;
આઠ પહર ભીના રહે, પ્રેમ કહાવે સોય.

સતગુરૂ પુરા ના મીલા, સુની અધુરી શીખ;
સ્વાંગ જતીકા પહન કર, ઘર ઘર માંગી ભીખ.
ચાર ખાનમેં ભરમતા, કબહું ન લાગત પાર;
સો તો ફેરા મીટ ગયા, સતગુરૂકે ઉપકાર.
કન ફુંકા ગુરૂ હદકા, બેહદકા ગુરૂ ઔર;
બેહદકા ગુરૂ જબ મીલે, તો લગૈ ઠીકાના ઠૌર.
ગુંગા હુવા બાવરા, બેહેરા હુવા કાન;
પાવનસેં પંગુલ હુવા, સદ્‌ગુરૂ માર્યા બાન;
સાધુ ભયા તો ક્યા ભયા, માલા પહેરી ચાર;
બાહીર ભેખ બનાઇકે, ભીતર ભર્યા ભંગાર.
સંત સબનકો હીત કરે, દે સાચો ઉપદેશ;
મુક્ત મીલાવે રામસેં, સ્વારથ નહીં લવલેશ.
ડાઢી મુંછ મુંડાયકર, હુવા ઘોટમ ઘોટ;
મનકો ક્યું નહીં મુંડીએ, જામે ભરી હય ખોટ.
શીષ્યનકુ એહ ચાહીએ, ગુરૂકો સરવસ દે;
ગુરૂકો એસા ચાહીએ, શીષ્યનસે નહીં લે.
નવધા ભક્તિ હોત હે, આઠો પહોર એક તાર;
મુક્ત કહે જેહી સંત ઉર, રહત સદા કીરતાર.
મન ચાહે સોહી કહે, ભલો બુરો સંસાર;
નારાયણ તું બેઠકે, અપનો ભવન સંભાર.

જબહી મીલે જન સંતકો, તબહી ભયો કલ્યાન;
મુક્ત કહે પ્રભુ પ્રગટકો, સંત દેત તેહી જ્ઞાન.
એતો ગતી હય અટપટી, ઝટપટ લખે ન કોય;
જો મનકી ખટપટ મીટે, ચટપટ દરશન હોય.
પઢનેકી હદ સમઝહે, સમજેકી હદ જ્ઞાન;
જ્ઞાનકી હદ હરીનામ હે, યહ સિદ્ધાન્ત ઉર આન.
કોઇ દૂર ન કર શકે, ઉલટે વીધીકે અંક;
ઉદધી પીતા તઉચંદ્રકો, ધોઉ ન શકયો કલંક.
કારજ ધીરે હોત હે, કાહે હોત અધીર;
સમય પાઇ તરૂ વર ફલે, કેતા સીંચો નીર.
ગાવત યાંકે મુખ બસું, અરૂ શ્રોતાકે કાન;
જ્ઞાની કે હીરદે બસું, ભેદીકા મેં પ્રાન.
મૂરખ ગુણ સમજે નહીં, તો નહીં ગુણીમેં ચુક;
કયા ઘટયો દીનકો વૈભવ, જો દેખે નહીં ઉલુક.
પ્રેમ બરાબર યોગ નહીં, પ્રેમ બરાબર ધ્યાન;
પ્રેમ ભક્તિ બીન સાધવા, સબહી થોથા જ્ઞાન.
સંત ન છાંડે સંતતા, કોટીક મીલે અસંત;
મલ્યાગીરી ભુજંગ લગે, શીતલતા ન તજંત.
ગૌધન ગજ ધન બાજ ધન, ઔર રતન ધન ખાન;
જબ આવે સંતોષ ધન, સબ ધન ધુર સમાન.

દ્વાર ધણીકે પડ રહે, ધક્કા ધણીકા ખાય;
કબહુ ધણી નીવાજહી, જો ઘર છાંડ ન જાય.
દોષ કલંક મીટાયંકે, શુદ્ધ કરતહે સંત;
મુક્ત મીલાવે સબીહીકું, પ્રગટ રૂપ ભગવંત.
આધી અરૂ રૂખી ભલી, સારી સો સંતાપ;
જો ચાહેગા ચોપડી, બહુત કરેગા પાપ.
ક્યા પાનીકા બુદ બુદા, ક્યા વાલુકી ભીંત;
ક્યા ઓછેકા આશરા, ક્યા દુર્જનકી પ્રીત.
મીલન ચાહો પરિબ્રહ્મકું, તો કરના સતસંગ;
મુક્ત કહે સદ્ ગ્રંથેકો, એ સિદ્ધાંત અભંગ.
સબહી દેવતેહી રીઝત, સબહી તીરથ તેહી પાસ;
મુક્ત કહે જેહી સંત ઉર, શ્રી હરી કીન નિવાસ.
સાખી એક કબીરકી, શીખી કહી ન જાય;
રજભર સંચરે ઘટમેં, અમર લોક લેજાય.
નામ લીઆ જીને સબ લીઆ, સકલ શાસ્ત્રકો ભેદ;
બીના નામ નરકે ગયે, પઢ પઢ ચારો વેદ.
જાન બુઝ જડ હોરહે, બલ તજી નિર્બલ હોય;
કહે કબીર તા દાસકો, ગાંજ શકે નહીં કોય.
સંતનકી નીંદા કરે, વા સમ નીચ ન કોઇ;
મુક્ત કહે સબ વિશ્વકો, હનનહાર હે સોઇ.

આસન મારે ક્યા હુવા, મરી ન મનકી આશ;
ફીરતાં તેલી બેલ જ્યું, ઘરમેં કોસ પચાશ.
જો પ્રભુ ભવજલ તરનકું, દીઓ મનુષ તન નાવ;
મુક્ત કહે ભજ તાહીકું, મત ચુક અબ દાવ.
જો કછુ આવે સહજમેં, વોહી મીઠા જાન;
કડવા જાનો લીમસા, જામેં ખેંચ અરૂ તાણ.
જેસા મેં પ્રીય સંતકું, ત્યું મોકું પ્રીય સંત;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, મહીમા શ્રી ભગવંત.
તુલસી નિજ કીરતી ચહે, પરકી કીર્તિ ખોય;
તીનકે મુખ મસી લાગહીં, મીટે ન મરીએ ધોય.
જ્યું બેલ બનજારેકે, ફીરત ઘણેરે દેશ;
ખાંડ ભરી ભુશ ખાતહે, બીના ગુરૂ ઉપદેશ.
સંત બડે પરમાર્થી, દેત સબનકું જ્ઞાન;
મુક્ત મીલે જનજાહીકું, તાકો કરત કલ્યાન.
કોટી કરમ લાગે રહે, એક ક્રોધકી લાર;
કીયા કરાયા સબ ગયા, જબ આયા અંહકાર.
બેદ થકે બ્રહ્મા થકે, થક ગયે શેષ મહેશ;
ગીતાકું જહાં ગમ નહીં, વહાં સતગુરૂકા દેશ.
ક્યા ભયે બન બન ફીરે, જો બની આયો નાંહીં;
બનતે બનતે બન ગયો, તુલસી ઘરકે માંહીં.

શીતલ શબ્દ ઉચારીએ, અહં આનીએ નાહીં;
તેરા પ્યારા તુજમેં, દુશ્મનભી તુજ માંહીં.
ભેદી લીયા સાથમેં, વસ્તુ દીયા બતાય;
કોટી જનમકા પંથ થા, પલમેં દીઆ છુડાય.
મેં તીનકે પીછે ફરૂં, નેક ન રાખું માન;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, હરિજન મેરે પ્રાણ.
મૂરખકો સમજાવતે, જ્ઞાન ગાંઠકા જાય;
કોયલા હોય ન ઉજલા, સોમણ સાબુ લગાય.
ખુશ ખાના હે ખીચડી, માંહે પડે ટુક લોન;
માંસ પરાયા ખાય કર, ગલા કટાવે કોન.
એ દુનીઆમેં આયકે, છોડદેહી તું એંટ;
લેના હોય સો લેહીલે, ઉઠ જાતહે પેંટ.
સાંઇ આગે સાચહો, સાંઇ સાચ સુહાય;
ભાવે લંબે કેશકર, ભાવે ઘોટ મુંડાય.
જ્ઞાની મેરા આતમા, મેં જ્ઞાનીકો પ્રાણ;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, ગીતામેં ભગવાન.
જ્યું મેં દુર્લભ સંતકું, ત્યું મોહે દુર્લભ દાસ;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, જન મહિમા અવિનાશ.
જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ સહિત, સંત સરલ ચિત્ત હોય;
મુક્ત કહે ભવ તરનકે, અતિ બડો નૌકા સોય.

રામ નામ સબકો જપે, સંત અરૂ સંસાર;
સંત ચાહે સતનામકું, જગત્ આંનકી લાર.
આશા તો એક રામકી, દુજી આશ નિરાશ;
નદી કિનારે ઘર કરો, કબુ ન લાગે પ્યાસ.
આશા ન કરે ઓરકી, આપ કરે ઉપકાર;
જગમેં સો જન જાનીએ, ભગવતકા અવતાર.
કરની કરકે કાગકી, ચલે હુંસકી ચાલ;
પુછ પકડકે શીયાળકી, કીસબીધ ઉતરે પાર.
જાકા ગુરૂ હય ગ્રહી, ચેલા ગ્રહી જો હોય;
કીચ કીચકું ધોવતે, ડાગ ન છુટે કોય.
નિંદા હુમારી જો કરે, મીત્ર હુમારા સોય;
સાબુ લે કે ગાંઠકા, મેલ હુમારા ધોય.
કપટી મીત્ર ન કીજીએ, અંત પેઠ બુધ લેત;
આગે રાહુ બતાયકે, પીછે ધોખા દેત.
બીન સત્સંગ ન હુરિ કથા, તાબીન મોહુ ન જાત;
મોહુ ગયે બીન રામ પદ, હોય ન દૃઢ અનુરાગ.
માયા હય બહુ ભાંતિકી, કોય ખરચે કોઇ ખાય;
એક મીલાવે નામસેં, એક નરક લઇ જાય.
ધન જોબન યું જાયગો, જાવિધિ ઉડત કપુર;
નારાયણ ગોપાલ ભજ, કયું ચાખે જગ ધુર.

નારાયણ નિજ હીયમેં, અપનો દોષ નીહાર;
તાપીછે તું ઓરકો, અવગુણ ભલે વિચાર.
નારાયણ આ જગતમેં, યહ દો વસ્તુ સાર;
સબસેં મીઠો બોલવો, કરવો પર ઉપકાર.
દો બાતનકો ભુલ મત, જો ચાહત કલ્યાણ;
નારાયણ એક મોતકો, દુજો શ્રી ભગવાન.
નારાયણ દો બાતકો, દીજે સદા વિસાર;
કરી બુરાઇ ઓરને, આપ કીયો ઉપકાર.
તનકર મનકર વચનકર, દેત ન કાહુ દુઃખ;
તુલસી પાતક જરત હે, દેખત ઉનકો મુખ.
માખી ચંદન પરહરે, દુરગંધ હોય ત્યાં જાય;
મુરખ નરને ભક્તિ ન ભાવે, ઉંઘે કાં ઉઠી જાય.
ચિંતા મત કર માનવી, દેત હાર સમર્થ;
જલમેં બસે માછલી, વાકી ગાંઠેકા ગર્થ.
તુલસી કહે ધન સૂમકો, જેસે શ્વાનકી પુછ;
બડે હાથ પચાશ પણ, આખર છું છકી છુંછ.
તુલસી દેવો કઠીણ હય, જો કાહુકો દેત;
સુરજ હોત સંસારમેં, ફેર આપનો લેત.
જો જાકો ગુણ જાણત સો, તાકો ગુણ લેત;
કોયલ આંબરી ખાતહે, કાગ લીંબોરી લેત.

પ્રકૃતિ મીલે મન મીલત હે, અન મીલતે ન મીલાય;
દુધ દહીંસે જમતહે, કાંજીસે ફટ જાય.
સુધરી બીગડે બેગહી, બીગડી ફેર સુધરે ન;
દુધ ફાટે કાંજી પડે, સો ફીર દુધ બને ન.
જ્યાં રામ ત્યાં કામ નહિ, જ્યાં કામ ત્યાં નહીં રામ;
તુલસી દોનુ ના રહે, દીનરજની એક ઠામ.
તુલસી હરિ દરબારમેં, કમી વસ્તુ કછુ નાહીં;
કર્મહીન કલપત ફીરત, ચુક ચાકરી માંહી.
નામ લીઆ જીને સબ લીઆ, સકલ શાસ્ત્રકા ભેદ;
બીના નામ નરકે ગયે, પઢ પઢ ચારો વેદ.
જાત નહીં જગદીશકું, તો હરિજનકું ક્યા હોય;
જાત ભાત ફૂલ કીચમેં, ડુબ મરો મત કોય.
જાત હમારી આતમા, પરમેશ્વર પરિવાર;
સગા હમારા સંત હે, શીરપર સરજન હાર.
ક્યા ધરતીકો ફેર હે, ક્યા આભકો તોલ;
ક્યા સાધુકી જાત હે, ક્યા પારસકો મોલ.
તનકર મનકર વચનકર, કાહુકું દુખવત નાહીં;
તુલસી એસે સંતજન, રામરૂપ જગમાંહી.
સમરન બુટી પ્રેમકી, હીરદેમાંહી નીચોવ;
કાયા કંચન હોતહે, ઉસ બુટીકે જોર.

સબસેં બુરો હે માંગવો, યાતે ફેરનફાર;
બલિસે યાચત હીભયો, વામન તન કરતાર.
ક્ષમા સબનકું બસ કરે, ક્ષમા કહા નહીં હોય;
ક્ષમા ખડગ જેહી હસ્તમેં, દુરજન રહે ન કોય.
સદા સ્નેહી સંગ નહીં, સદા ન રાજા દેશ;
સદા ન જુગમેં જીવનો, સદા ન કાલા કેશ.
સુખકે માથે શીલ પડો, હરી હૃદયેસેં જાય;
બલીહારી એ દુઃખકી, પલપલ રામ કહાય.
હીરા પડા બજારમેં, રહા છાર લપટાય;
કઇક મુરખ ફીરગયે, પારીખ લીયા ઉઠાય.
હરી ભજવો હક બોલવો, દોનો બાત અવલ;
તુલસી વાંકા રહતહે, આઠો પહોર અમલ.
રામ ભજન ઓર હર કથા, તુલસી દુર્લભ હોય;
જીવન જોબન રાજધન, અવિચળ રહે ન કોય.
મનકે હારે હાર હે, મનકે જીતે જીત;
મન મીલાવે રામકું, મનહી કરે ફજેત.
મન મેલા તન ઉજળા, બગલા કપટી અંગ;
તાતે તો કૌઆ ભલા, તન મન એકહી રંગ.
મનકા ફેરત જન્મ ગયો, ગયો ન મનકો ફેર;
કરકા મનકા છોડ કર, મનકા મનકા ફેર.

મન મારનકી ઔષધી, સદ્દગુરૂ દેત દીખાય;
ઇચ્છીત પરમાનંદકો, સો ગુરૂ શરણે જાય.
રામ ઝરૂખે બેઠકે, સબકા મુજરા લેત;
જૈસી જીનકી ચાકરી, ઐસા તીનકું દેત.
રટો રામ નિત્ય ભાવસુ, કરો પ્રિત ભગવાન;
તજો કુકર્મ નિજ ચિતસુ, ચહો જો પદ નિરવાણ.
લઘુતાસે પ્રભુતા વધે, પ્રભુતાસે પ્રભુ દુર;
કીડી મીશરી ખાતહે, હસ્તિ ફાકત ધુળ.
લીખના પઢના ચાતુરી, તીનો બાતાં સહેલ;
કામ દહન મન બસ કરન, ગગન ચઢન મુશ્કેલ.
સાકર મીઠી લગતહે, લીંબ કડુ લુણ ખાર;
ભાવે ચાખો એક દિન, ભાવે વર્ષ હજાર.
સર્વ સ્વર્ગ અપ વર્ગ સુખ, ધરી તુલા એક સંગ;
તુલે ન તાહી સકલ મીલી, જો સુખ લવ સતસંગ.
સંત સદ્દગુરૂ શાસ્ત્ર શ્રુતિ, સબ મીલ કીનો તોલ;
જીવ બ્રહ્મ સોઇ એકહે, કહત બજાઇ ઢોલ.
શબ્દહી બહુત સુન્યા સહી, મટયા ન મનકા મોહ;
પારસ લગ પહોંચ્યા નહીં, તબલગ લોહકા લોહ.
તુલસી નાર ગરીબકી, ખેંચત શકે ન કોઇ;
હરકી લે અપની કરે, ક્યું ન ફજેતી હોય.

તુલસી વહાં નવ જાઇએ, જ્યાં ન કહે કે આવ;
ઘાસ બરોબર જાણીએ, ક્યાં રાજા ક્યાં રાવ.
તુલસી રઘુવર અંક બીન, સાધનતા સબ સુન;
શુન આગે જો એક મીલે, તો એક એક દશગુન.
તુલસી તલપત કાર્યકો, રજક મોત સબ સાથ;
ક્યાં જગતકો રૂપણો, કલમ ધણીકે હાથ.
તીન ટુક કોપીનકે, અરૂ ભાજી બીન લૌન;
તુલસી રઘુવર ઉર વસે, ઈંદ્ર બાપુરો કૌન.
તુલસી છલબલ છાંડકે, કરીએ રામ સનેહ;
અંતર કહા ભરથારસો, જીન દેખી સબદેહ.
તુલસી કહત પુકારકે, સુનો સકલ દે કાન;
હેમ દાન ગજ દાન તે, બડો દાન સન્માન.
તુલસી ઈસ સંસારમેં, પંચરત્ન હૈ સાર;
સાધુ મીલન અરૂ હરિભજન, દયા દિન ઉપકાર.
તુલસી લોહા કાષ્ટસંગ, ચલત ફિરત જલ માંય;
બડે ન બુડન દેત હે, જાકી પકડે બાંહ્ય.
દુઃખમેં સબ સમરણ કરે, સુખસેં કરે ન કોય;
સુખમેં જો સમરણ કરે, દુઃખ કાયકું હોય.
પાપપુણ્ય છુપછુપ કરો, સોવત કરો કે જાગ;
તુલસી કબ લગ છુપ રહે, ઘાસ ધુસાઇ આગ.

પશુ ઘડતાં નર ઘડયો, ભુલ્યો સીંગ અરૂ પુછ;
તુલસી નિરમળ જ્ઞાનબિન, ધિક્ દાઢી ધિક્ મુછ.
પરમેશ્વરસેં પ્રત અરૂ, પરનારીસેં હસના;
તુલસી દોનું નહીં બને, લોટ ખાય અરૂ ભસના.
પીછે કારજ કીજીએ, પહેલે યત્ન વિચાર;
બડે કહત હે બાંધીએ, પાની પહેલે પાર.
પ્રીતિ ન છુટે અન મીલે, ઉત્તમ મનકી લાગ;
સો યુગ પાનીમેં રહે, મીટે ન ચકમક આગ.
પારસકે પરસતે, કંચન ભઈ તરવાર;
તુલસી તીનું ના ગયે, ધાર માર આકાર.
બહુત પુન્ય કરી મીલત હે, જ્ઞાનીકો સંગ આય;
સબ ગ્રંથનકો તત્વસો, પલમેં દેત બતાય.
બહોત ગઇ થોડી રહી, વ્યાકુળ મન મત હોય;
ધીરજ સબકો મિત્ર હે, કરી કમાઇ મત ખોય.
બકરી પાતી ખાત હે, તાકી કાઢી ખાલ;
જો બકરીકું ખાત હે, ઉનકા કૌન હવાલ.
બડા હુવા તો ક્યા હુવા, જૈસી બડી ખજુર;
પંથીકો છાંયા નહીં, ફલ લાગે અતિ દુર.
બીના કહે સત પુરૂષ જે, પરકી પુરે આશ;
કોન કહત હે સૂર્યકો, ઘરઘર કરત પ્રકાશ.

બીપત ભલી હરી નામ લેત, કાયા કસોટી દુઃખ;
રામ બીના કીસ કામકી, માયા સંપત સુખ.
મન મોતી ઓર દુધકા, તીનું એક સ્વભાવ;
ફાટે પીછે ના મીલે, કોટી જતન બનાવ.
ભોયેકું પ્રભુ દેત હે, લકડી કપડા આગ;
જીવત ચીંતા જો કરે, તાકો બડો અભાગ.
તુલસી જો જન હેતસો, સેવા જાને કોય;
નરકો વશ કરવો કહા, નારાયણ વશ હોય.
નીજ મુખતે ભાખ્યો એહી, ભક્ત અતિ પ્રિયમોહીં;
ભક્ત વચન ઉલંઘું નહીં, અહીત હીત જો હોઇ.
ભક્તનકી મહીમા અધિક, પાર ન પાવે કોય;
જહાં ભક્તજન પગ ધરે, અડસઠ તીરથ સોય.
ભક્ત સંગ છાંડું નહીં, સદા રહું તીન પાસ;
જહાં ન આદર ભક્તકો, તહાં ન મેરો વાસ.
કીરત ધામ વૈકુંઠ તજ, ભક્ત જનનકે કાજ;
જો જો ભક્ત મન ભાવહીં, ધારત સોહી તનસાજ.
નારી પરાઈ આપની, ભોગે ચોરાશી જાય;
આગે આગ સબ એકસી, હાથ દીએ જલ જાય.
જેહેર પરાયા આપના, ખાયેસે મરજાય;
અપની રક્ષા ના કરે, કહે કબીર સમજાય.

કુપ પરાયા આપના, ગીરે સો ડુબ જાય;
એસા ભેદ વિચાર કર, તું મત ગોથા ખાય.
માંગન મરણ સમાન હય, મત કોઈ માંગો ભીખ;
માગનસે મરણ ભલા, એ સદ્‌ગુરૂકી રીત.
પેહેલે એ મન કાગ થા, કરતા જીવન ઘાત;
અબ તો મન હંસા ભયા, મોતી ચુનચુન ખાત.
કબીર મન પર્વત હુતા, અબમેં પાયા જાન;
ટાંકી લાગી પ્રેમકી, નીકસી કંચનખાન.
પઢ પઢકે પથ્થર ભયે, લીખલીખકે ભયે ઈંટ;
કબીર અંતર પ્રેમકી, લાગી નેક ન છીંટ.
નામ ભજો મન વશ કરો, યેહી બાતહે તંત;
કાહેકો પઢ પઢ મરો, કોટીન જ્ઞાનકે ગ્રંથ.
દેહ ધરેકા એહીફલ, દેહ દેહ કછુ દેહ;
દેહ ખેહ હો જાયગી, ફીર કોન કહેગા દેહ.
કબીર ગુરૂકી ભક્તી બીન, રાજા ગદ્ધા હોય;
માટી લદે કુંભારકી, ઘાસ ન ડાલે કોય.
મનુષ્યજન્મ દુર્લભ હય, મીલે ન વારંવાર;
તરૂ વરસો પતા ખરે, ફીર ન લાગે ડાર.
કબીર સબ જગ નિધના, ધનવંતા નહીં કોય;
ધનવંત સોઈ જાનીએ, જાકે રામનામ ધન હોય.

કરની બીન કથની કથે, અજ્ઞાની દીનરાત;
કકર જ્યું ભુંકત ફીરે, સુની સુનાઈ બાત.
જેસી મુખસે નીકસે, તેસી ચાલે નાહીં;
મનુષ્ય નહીં વો શ્વાન ગતી, બાંધે જમપુર જાહીં.
સમરનકી સુધી યું કરો, જેસી કામી કામ;
એક પલક વીસરે નહીં, નીશીદીન આઠો જામ.
સુમરનકી સુધી યું કરો, જ્યું ગાગર પનીહાર;
હાલે ચાલે સુરતમેં, કહે કબીર વિચાર.
સુમરનકી સુધી યું કરો, જ્યું સુરભી સુતમાંહી;
કહે કબીર ચારો ચરત, બીસરે કબુ નાહીં.
સુમરનકી સુધી યું કરો, જેસે દામ કંગાલ;
કહે કબીર વીસરે નહીં, પલ પલ લે સંભાલ.
માલાતો કરમેં ફીરે, જીભ ફરે મુખમાંહી;
મનવાતો દશ દીશ ફીરે, એતો સુમરન નાહીં.
કબીર તે નર અંધ હે, ગુરૂકો કહેતે ઓર;
હરી રૂઠે ગુરૂ મેલસી, ગુરૂ રૂઠે નહી ઠોર.
ભક્તિ બીજ બીણસે નહીં, આઇ પડે જો ઝોલ;
કંચન જો વિષ્ટા પડે, ઘટે ન તાકો મોલ.
કબીર ગર્વ ન કીજીએ, રંક ન હસીએ કોય;
અબતો નાવ સમુદ્રમેં, ના જાને કયા હોય.

નાનક નાના હોરહો, જે સીનાની દુબ;
ઓર ઘાસ સુક જાયગી, દુબ ખુબકી ખુબ.
કહા કરે વેરી પ્રબલ, જો સહાય બલવીર;
દશ હજાર ગજ બલ ઘટયો, ઘટયો ન દશ ગજ ચીર.
જો ગૃહ કરે તો ધર્મ કર, નહીં તો કર વૈરાગ;
વૈરાગી બંધન કરે, તાકો બડો અભાગ.
મધુર વચનસે જાત મીટ, ઉત્તમ જન અભીમાન;
તનક શીતલ જલસે મીટે, જેસે દુધ ઉફાન.
બડે ચાહે સોહી કરે, રહેકે આપ નિશંક;
સબકે દેખે નગનહર, ધરત ગૌરી અર્ધંગ.
બડે સેજહી બાતસેં, રીઝ દેત બક્ષીસ;
તુલસી દલતે વિષ્ણુ જ્યું, આક ધતુરે ઇશ.
ડરે ન કાકુ દુષ્ટસો, જાહી પ્રેમકી બાન;
ભ્રમર ન છાંડે કેતકી, તીખે કંટક જાન.
ભલે બુરે નીભે સબે, મહંત પુરૂષકે સંગ;
ચંદ્રસાપ જલ અગ્નીએ, બસત શંભુકે અંગ.
ખાય ન ખરચે સુમ ધન, ચોર સકલ લેજાય;
પીછે જ્યું મધુ મક્ષીકા, હાથ ઘસે પસ્તાય.
અપની પોંચ વિચારકે, કરતબ કરીએ દોડ;
તેતે પાવ પસારીએ, જેતી લંબી સોડ.

જીને રાખ્યો ગર્ભ વાસમેં, દે દે અમૃત અહાર;
મુક્ત કહે તાકો ભજો, કરૂણાનીધી કીરતાર.
મુક્ત મનુષ્ય તજી પાયકે, જો ન ભજત જદુનાથ;
સો પીછે પસ્તાયગો, બહોત ઘસેંગો હાથ.
મુક્ત મનુષ્ય તન પાયકે, કરત ન હરીસેં હેત;
પાપ ભાર શીરપર ભરે, જીવત જેસે પ્રેત.
મુની નારદ કહી વ્યાસસે, પૂર્વ જન્મકી બાત;
મુક્ત કહે સતસંગસે, શઠ સુધરત સાક્ષાત.
અષ્ટ સીધ નવ નીધકી, ઉરમેં લેશ ન આશ;
મુક્ત કહે તેહી સંતસે, મીલે પ્રગટ અવિનાશ.
સૂર્ય સંત તમકું હરે, તાતે ભયે સમાન;
મુક્ત બહાર તમ રવી હરે, સંત હરત અજ્ઞાન.
મુક્ત કહે મતીમંદ નર, સંતકે અવગુન ગાત;
જ્યું બગલા ગંગા ગયે, તદપી મછલી ખાત.
જર તન ધરી જાકું નહીં, સંત અસંત પીછાન;
મુક્ત કહે તાકો નહીં, કોટી જન્મ કલ્યાન.
બડ ભાગીસે હોત હે, સાચે સંતકી સેવ;
મુક્ત કહે તેહી રીજહી, અલખ નિરંજન દેવ.
પહેચાના તબ જાનીએ, હરીસે લાગે મન;
રાત દિવસ ના વીસરે, જ્યું કરપનકું ધન.

ઇશ્વર વિષે.

નિર્વિકલ્પ આનંદમય, સ્વસ્વરૂપ નિર્લેપ;
મનકી જેસી ભાવના, તેસો ફલ તેહી દેત.
નિરાકાર નિર્ગુણ પ્રભુ, તદપિ સગુણ ધર દેહ;
કરત રહત નાના ચરિત, કેવળ ભક્ત સનેહ.
સબ ધરતી કાગજ કરૂં, લેખન સબ વનરાય;
સાત સિંધુ શાહી કરૂં, હરિગુણ લિખા ન જાય.

ઇશ્વર પાલનહાર છે.

અજગર કરે ન ચાકરી, પંછી કરે ન કામ;
દાસ મલુકા યું કહે, સબકા દાતા રામ.
ચિંતા મત કર માનવી, દેત આહાર સમર્થ;
જલમેં બસે માછલી, વાકી ગાંઠેકાં ગર્થ
ભોજન છાજનકી નહી, શોચ કરે હરિદાસ;
વિશ્વ ભરન પ્રભુ કરતહે, સો ક્યું રખે નિરાશ.
તુલસી તબ મેં જાનીયો, બડો ગરીબ નીવાજ;
મોતીકણ મોંઘા કીયા, સોંઘા કીયા અનાજ.
મોંયેકું પ્રભુ દેતહે, લકડી કપડા આગ;
જીવત ચિંતા જો કરે, તાકો બડો અભાગ.

જીને રાખ્યો ગર્ભ વાસમેં, દે દે અમૃત આહાર;
મુક્ત કહે તાકું ભજો, કરૂણાનિધી કીરતાર.

પ્રભુ સર્વ વ્યાપક છે.

જ્યૌં નેનનમેં પુતલી, યૌં માલીક ઘટ માંહી;
મુરખ લોક ન જાનહી, બહાર ઢુંઢત જાહી.
જ્યું તિલમાંહી તેલ હે, જ્યું ચકમકમેં આગ;
તેરા પ્રીતમ તુઝમેં, જાગ શકે તો જાગ.
પુષ્પ મધ્ય જ્યું બાસહે, વ્યાપ રહ્યા સબ માંહી;
સંતો માંહી પાઇએ, ઓર કહું કુછ નાંહી.
મેં જાણ્યું હરિ દુર હય, હરિ હય હૃદયા માંહી;
આડી ત્રાટી કપટકી, તાસે દીસત નાંહી.
જા કારણ જગ ઢુંઢીઆ, સો તો ઘટહી માંહી;
પરદા દિયા ભરમકા, તાતે દીસત નાંહી.

ગુરૂની જરૂરીઆત વિષે.

ગુરૂબીન જ્ઞાન ન ઉપજે, ગુરૂબીન મીલે ન ભેદ;
ગુરૂબીન સંશય ના મીટે, જય જય જય ગુરૂદેવ.
મન મારનકી ઔષધી, સદ્‌ગુરૂ દેત દીખાય;
ઇચ્છત પરમાનંદકો, સો ગુરૂ શરણે જાય.
તીરથ નાહે એક ફલ, સંત મીલે ફલ ચાર;
સદ્‌ગુરૂ મીલે અનેક ફલ, કહે કબીર વિચાર.

આત્મા ઓર પરમાત્મા, અલગ રહે બહુ કાલ;
સુંદર મેલા કરદીયા, સદ્‌ગુરૂ મીલા દલાલ.
ભેદી લીયા સાથમેં, વસ્તુ દીયા બતાય;
કોટી જનમકા પંથ થા, પલમેં દીયા છુડાય.
ચાર ખાનમેં ભટકતા, કબહુ ન લાગત પાર;
સો તો ફેરા મીટ ગયા, સદ્‌ગુરૂ કે ઉપકાર.
કબીર તે નર અંધ હય, ગુરૂકું કહેતે ઓર;
હરિ રૂઠે ગુરૂ મેલસી, ગુરૂ રૂઠે નહીં ઠોર.
જ્યું બેલ બનજારેકે, ફીરત ઘણેરે દેશ;
ખાંડ ભરી ભુસ ખાતહે, બીના ગુરૂ ઉપદેશ.
કબીર ગુરૂકી ભક્તિ બીન, રાજા ગદ્ધા હોય;
માટી લધે કુંભારકી, ઘાસ ન ડાલે કોય.
ગુરૂ ગોવિંદ દોનું ખડે, કીનકું લાગું પાય;
બલીહારી ગુરૂદેવકી, ગોવિંદ દિયા બતાય.

પ્રભુ ભજવા વિષે.

રામ નામ આરાધવો, તુલસી વૃથા ન જાય;
લડકાઇકો પોખનો, આગે હોત સહાય.
બાલાપનમેં હરી ભજે, જગમેં રહે ઉદાસ;
તિરથબી આશા કરે, કબી આવેગા દાસ.

રામ રૂપૈયા રોક હે, ખરચે ખુટત નાંહી;
લેતે દેતે ના ઘટે, યું સમજો મનમાંહીં.
તુલસી સીતારામકું, રીઝ ભજો કે ખીજ;
ઉલટા સુલટા વાવીએ, જ્યું ખેતરમાં બીજ.

પ્રભુ ભજનમાં જલદી કરવા વિષે.

આજ કહે મેં કલ ભજું, કાલ કહે પુની કાલ;
આજ કાલ તેં કરતહીં, અવસર જાસી ચાલ.
શ્વાસે શ્વાસે રામ ભજ, મીથ્યા શ્વાસ મત ખોય;
ના જાનું એ શ્વાસકી, આવત ફીર ન હોય.
તુલસી વિલંબ ન કીજીએ, ભજ લીજે રઘુવીર;
તન તરકસતેં જાત હે, શ્વાસ સારખે તીર.
પાવ પલકકી ખબર નહીં, કરે કલકી બાત;
જીવ ઉપર જમ ફીરત હે, જ્યું તેતર પર બાજ.
કહતા હું કહે જાત હું, કહા બજાઉં ઢોલ;
શ્વાસા ખાલી જાત હે, તીન લોકકા મોલ.
કાલ કરંતો આજ કર, આજ કરંતો અબ;
અવસર બીત્યો જાત હેં, ફીર કરેંગો કબ.
એ દુનીયામેં આયકે, છોડ દેહી તું એંટ;
લેના હોયસો લેહી લે, ઉઠ જાતહે પેંઠ.

દીનતા વિષે

ક્યા મુખ લે બીનતી કરૂં, લાજ આવત હે મોય;
તુમ દેખત અવગુન કરૂં, કેસો ભાઉં તોય.
મેં અપરાધી જન્મકા, નખશીર ભર્યા બીકાર;
તુમ દાતા દુઃખ ભંજના, મેરી કરો સંભાર.
મુજ અવગુણ હે તુજ ગુન, તુજ ગુન અવગુન મુજ;
જો મેં બીસરૂં તુજકો, તુમ મત બીસરો મુજ.
મોમેં ગુન કછુ હય નહીં, તુમ ગુન ભરેહો ઝાઝ;
ગુન અવગુણ ન બીચારીએ, બાંહ્ય ગ્રહેકી લાજ.
અવગુન કીયે તો બહુ કિયે, કરતક મા નિહાર;
ભાવે બંદા બખશીએ, ભાવે ગર્દન માર.

લય લીનતા વિષે.

પ્રેમ પ્રેમ સબ કોઇ કહે, પ્રેમ ન ચિન્હે કોય;
આઠ પ્રહર ભીના રહે, પ્રેમ કહાવે સોય.
પ્રેમ ન બાડી ઉપજે, પ્રેમ ન હાટ બીકાય;
રાજા રાના જો રૂચે, શીશ દેય લે જાય.
પ્રેમ છીપાયા ના છીપે, જો ઘટ પ્રગટહી હોય;
જોકે મુખ બોલે નહીં, નયન દેતહે રોય.
લાગી લાગી ક્યા કરે, લાગી નાંહી એક;
લાગી સોઇ જાનીએ, કરે કલેજે છેક.

માંસ ગયા પીંજર રહ્યા, તાકુ ન લાગે કાગ;
સાહેબ અજહુ ન આઇઆ, મંદ હમારા ભાગ્ય.
પ્રીય ચહો કે મત ચહો, મેંતો પ્રીયકી દાસ;
પ્રીય રંગ રાતી ફીરૂં, જગમેં રહું ઉદાસ.
આજ્ઞાકારી પ્રીયકી, રહત પ્રીયકે સંગ;
તનમનસે સેવા કરે, ઔર ન દુજો રંગ.
તું તું કહેતા તું ભયા, મુજમેં રહી ન હું;
વારી તેરે નામ પર, જીત દેખું તીત તું.
કહેનાથા સો કહ ચુકે, અબ કુછ કહ્યા ન જાય;
એક રહા દુજા ગયા, દરીઆ લહેર સમાય.
કબીર મન પર્વત હતા, અબમેં પાયા જાન;
ટાંકી લાગી પ્રેમકી, નીકસી કંચન ખાન.
સૂલી ઉપર ઘર કરે, વિષકા કરે અહાર;
તીનકો કાલ કહા કરે, આઠ પ્રહર હોશીઆર.
યહતો ઘર હય પ્રેમકા, બાલાકા ઘર નાહીં;
શીશ ઉતારે ભોંઇ ધરે, તબ પેઠે ઘરમાંહી.
કબીર ભઠી પ્રેમકી, બહુતક બેઠે આય;
શીશ સોંપે સોપીવસી, નહીતર પીયા ન જાય.
શીશ ઉતારે ભોંઇધરે, ઉપર રાખે પાવ;
દાસ કબીરા યું કહે, એસા હોય તો આવ.

શૂરે કેતો શીર નહી, દાતાકે ધન નાંહી;
પતિવૃતાકે તન નહી, સુરત બસે પીયુમાંહી.
કબીર પ્યાલા પ્રેમકા, અંતર લીયા લગાય;
રોમ રોમમેં રમ રહ્યા, ઓર અમલ કયા ખાય.
આગળ તો મન કાગ થા, કરતા જીવન ઘાત;
અબ તો મન હંસા ભયા, મોતી ચુન ચુન ખાત.

ગુરૂના ગુપ્ત જ્ઞાન વિષે.

કાન ફુંકા ગુરૂ હદકા, બેહદકા ગુરૂ ઓર;
બેહદકા ગુરૂ જબ મીલે, લગે ઠીકાના ઠોર.
બેદ થકે બ્રહ્મા થકે, થક ગયે શેષ મહેશ;
ગીતાકું જયાં ગમ નહિં, વહાં સદગુરૂકા દેશ.
ગુંગા હુવા બાવરા, બહેરા હુવા કાન;
પાવનસે પંગુલ હુવા, સદગુરૂ માર્યા બાન.

ઇશ્વર જાણવાની જરૂર વિષે.

જો યહ એક ન જાનીયા, બહુ જાને કયા હોય;
એકે તે સબ હોત હૈ, સબસે એક ન હોય.
જો હુય એકે જાનીઆ, તો જાના સબ જાન;
જો યહ એક ન જાનીયા, સબહી જાન બીજાન.

જગત મિથ્યા વિષે.

જાના હે રહના નહિં, મરના બીસવા બીસ;
દો દિન દુનીયાકે લીએ, મત ભુલો જગદીશ.
ક્યા કરીએ ક્યા જોડીએ, થોડે જીવન કાજ;
છાંડી છાંડી સબ જાત હે, દેહ ગેહ ધન રાજ.
એક દિન એસા હોયગા, કોઇ કીસીકા નાહીં;
ઘરકી નારી કોન કહે, તનકી નાડી નાહીં.
આયા હે સો જાયગા, રાજા રંક ફકીર;
કો સિંહાસન ચઢ ચલે, કો બાંધા જંજીર.
ધન જોબન યું જાયગો, જાવિધિ ઉડત કપુર;
નારાયણ ગોપાલ ભજ, ક્યું ચાખે જગ ધુર.

ઢોંગી ભગત વિષે.

જપ માલા છાપા તીલક, સરે ન એકઉ કામ;
મન કાચે નાચે વૃથા, સાચે રાચે રામ.
આસન મારે ક્યા હુવા, મરી ન મનકી આશ;
તેલી કેરા બેલ જ્યોં, ઘરહી કોશ પચાશ.
સાધુ ભયા તો ક્યા ભયા, માલા પહેરી ચાર;
બાહીર ભેખ બનાઈકે, ભીતર ભર્યા ભંગાર.

ડાઢી મુછ મુંડાય કર, હુવા ઘોટમ ઘોટ;
  મનકો ક્યું નહીં મુંડીએ, જામેં ભરી હય ખોટ.
પદ ગાયે મન હરખીયા, સાખી કહે આનંદ;
  સત્ય નામ નહીં જાનીઆ, ગલેમેં પડગયા ફંદ.
મનકા ફેરત જન્મ ગયો, ગયો ન મનકો ફેર;
  કરકા મનકા છોડકર, મનકા મનકા ફેર.
મન મેલા તન ઉજલા, બગલા કપટી અંગ;
  તાતે તો કૌઆ ભલા, તનમન એક હિ રંગ.
જો ગ્રહ કરે તો ધર્મ કર, નહીં તો કર વૈરાગ;
  વૈરાગી બંધન કરે, તાકો બડો અભાગ.
ગયા સતગુરૂને ચરણે, ન ગયા જગતના ચાળા;
  આવડે તો વાટો સીંદરિ, ન આવડે તો ફેરવો માળા.
ગામમાં ગુરૂ પાદરમાં તીરથ, ખુણા માંહેલા દેવ;
  એટલાની પરતીત આવે નહીં, સાખી કહે શુકદેવ.

ઇશ્વર ચાહે તે કરી શકે.

તુલસી રેખા કરમકી, કબુ ન મીટે રામ;
  મેટન સમરથ હય પણ, સમજ કીયો હય કામ.
અન હોની પ્રભુ કર શકે, હોન હાર મીટ જાય;
  તુલસી ઇસ સંસારમેં, પ્રભુ ભજન સુખદાય.

ઇશ્વરની સહાય હોય તો કોઇથી કાંઇ થાય નહીં.

જાકે રાખે સાંઇઆ, મારી ન શકે કોય;
 બાલ ન બાંકા કર શકે, જો જગ બેરી હોય.
કહા કરે વેરી પ્રબલ, જો સહાય બલવીર;
 દશહજાર ગજ બળ ઘટયો, ઘટયો ન દશ ગજ ચીર.
જીતને તારે ગગનમેં, ઉતને શત્રુ હોય;
 કૃપા હોય શ્રીરામકી, બાલ ન બાંકા હોય.

ઇશ્વર કૃપા વિષે.

હરી કરૂણા બીન જગતમેં, પુરી પરે ન આશ;
 મૃગ સરિતા પય પીકરી, ગઇ કોનકી પ્યાસ.
દોડે કોશ હજાર લગ, બસે લક્ષ્મી પાસ;
 બીન દીને રઘુનાથકે, મીલે ન તુલસીદાસ.
તુલસી તુલસી સબ કહે, તુલસી બનકે ઘાસ;
 કૃપા ભઇ રઘુનાથકી, હો ગયે તુલસીદાસ.

પ્રભુ પોતાના ભક્તોને મુકતા નથી.

જીવ જીવકે આશરે, જીવ કરત હય રાજ;
 તુલસી રઘુવર આશરે, ક્યું બીગડેગો કાજ.
તુલસી તલપ ન છોડીએ, નિશ્ચે લીજે નામ;
 મનુષ્ય મજુરી દેતહે, ક્યું રખેગો રામ.

આશા તો એક રામકી, દુજી આશ નિરાશ;
નદી કીનારે ઘર કરો, કબુ ન મારે પ્યાસ.

વિશ્વાસ વિષે.

એક ભરોંસો એક બલ, એક આશ વિશ્વાસ;
સ્વાંતિ બુંદ રઘુનાથ હય, ચાતક તુલસીદાસ.
ગંગા જમના સરસ્વતી, સાત સમુદ્ર ભરપુર;
તુલસી ચાતકકે મતે, બીન સ્વાંતિ સબધુર.
કબીર છીપ સમુદ્રકી, રટે પીયાસ પીયાસ;
ઓર બુંદકો ના ગ્રહે, સ્વાંતિ બુંદકી આશ.
સીતાપતિ રઘુનાથજી, તુમ લગ મેરી દોડ;
જેસે કૌઆ ઝાઝકો, ચલ ન શક્ત કછુ ઓર.
કાહુકે ધન ધામ હય, કાહુકો પરિવાર;
તુલસી મો સમ દીનકો, સીતારામ આધાર.
નહી વિદ્યા નહી બાહુ બળ, નહી ખરચનકો દામ;
તુલસી મો સમ પતીતકી, તુમ પત રાખો રામ.
સબ દેખે પરખે લીખે, બહુત કહે કયા હોય;
તુલસી સીતારામ બીન, અપનો નાંહી કોય.

અભિમાન વિષે.

ઉંચે બેઠે ના લહે, ગુણ બીન બડપણ કોય;
બેઠો દેવલ શીખરપર, વ્યાસ ગરૂડ ન હોય.
જો પાવે અતિ ઉંચ પદ, તાકો પતન નિદાન;
જ્યોં તપીતપી મધ્યાન્હલગ, અસ્ત હોત હે ભાન.
ઉંચે પાની ના ટીકે, નીચે હી ઠહરાય;
નીચા હોય સો ભર પીએ, ઉંચ પીયાસા જાય.

દીનતા વિષે.

લઘુતાસે પ્રભુતા વધે, પ્રભુતાસે પ્રભુ દુર;
કીડી મીશરી ખાતહે, હસ્તિ ફાકત ધુળ.
નાનક નાના હો રહો, જેસી નાની દુબ;
ઓર ઘાસ સુક જાયગી, દુબ ખુબકી ખુબ.

ગુરૂ ચેલાના ધર્મ વિષે.

શીષ્યનકું યહ ચાહીએ, ગુરૂકો સર્વસ દેત;
ગુરૂકુ એસા ચાહીએ, શીષ્યનસે નહી લેત.
ગુરૂ લોભી શીષ્ય લાલચુ, દોનો ખેલે દાવ;
દોનો બુડે બાપડે, બેઠ પથ્થરકી નાવ.

નિંદા વિષે.

નારાયણ નીજ હીયમેં, અપનો દોષ નિહાર;
તા પીછે તું ઓરકો, અવગુન ભલે બીચાર.
મન ચાહે સોઇ કરે, ભલો બુરો સંસાર;
નારાયણ તું બેઠકે, અપનો ભુવન સંભાર.
તુજે બીરાની ક્યા પડી, તું અપની નીવેડ;
તેરી ઝાઝ દરીઆવમેં, ડુબે નહીં તું ખેડ.
કબીર મેરે સાધકી, નિંદા કરો મત કોય;
જોકે ચંદ્ર કલંક હય, તો ઉજીઆરા હોય.
કબીર નિંદક મત મરો, જીવો આદ જુગાદ;
હમતો સદગુરૂ પાઇઆ, નિંદકકે પરસાદ.
સંતનકી નીંદા કરે, વા સમ નીચ ન કોઇ;
મુક્ત કહે સબ વિશ્વકો, હનનહાર હે સોઇ.
તુલસી નીજ કીર્તિ ચહે, પરકી કીરતી ધોય;
તિનકે મુખ મસી લાગહી, મીટે ન મરીએ ધોય.
નિંદા હમારી જો કરે, મીત્ર હમારા હોય;
સાબુ લેવે ગાંઠકા, મેલ હમારા ધોય.
મુક્ત કહે મતિ મંદ નર, સંતકે અવગુન ગાત;
જ્યું બગલા ગંગા ગયે, તદપી મછલી ખાત.

ખોટા ઉપદેશક વિષે.

કહેતે સો કરતે નહીં, મુખકે બડે લબાડ;
કાળા મુખ લે જાયગે, સાહેબકે દરબાર.
સાહેબકે દરબારમેં, સાચેકું શીરપાવ;
જુઠ તમાચા ખાયગા, ક્યા રંક ક્યા રાવ.
કરની બીન કથની કથે, ગુરૂપદ લહે ન સોય;
બાતોંકે પકવાનસે, ધાયા નાહીં કોય.
પાની મીલે ન આપકો, ઓરકું બક્ષત ક્ષીર;
આપન મન નિશ્ચલ નહીં, ઓર બંધાવત ધીર.
પદ જોડે સાખી કહે, સાધન પડગઇ રેસ;
કાઢા જલ પીવે નહીં, કાઢી પીવનકી હોંસ.
કહેણી મીસરી ખાંડ હે, રહેણી તાતા લોક;
કહેણી કેવે રહેણી રખે, એસા વીરલા કોક.
કરની બીન કથની કથે, અજ્ઞાની દીન રાત;
કુક્કર જ્યું ભુંકત ફીરે, સુની સુનાઇ બાત.

ભક્તિ કરવાની જરૂરીઆત વિષે.

તુલસી રસના તો ભલી, જો તું સમરે રામ;
નહીંતર કાઢી નીકાસીએ, મુખમેં ભલો ન ચામ.

અવસર વિના વચન વૃથા, નીતિ વિના નરેશ;
વૃથા કૃષ્ણ ભક્તિ વિના, માનવી જન્મ વિશેષ.
જન્મ લીયો હરિ ભજનકો, દિયો વિષયમાં ખોય;
ગયો લૈન પાયો ન ગજ, આયો પંગુલ હોય.
જો પ્રભુ ભવજલ તરનકું, દીયો મનુષ તન નાવ;
મુક્ત કહે ભજ તાહીકું, મત ચુકે અબ દાવ.

પાપ વિષે.

પાપ પુણ્ય છુપ છુપ કરો, સોવત કરો કે જાગ;
તુલસી કબ લગ છીપ રહે, ઘાસ ધુસાઇ આગ.
પારસકે પરસનતે, કંચન ભઇ તરવાર;
તુલસી તીનું ના ગયે, ધાર માર આકાર.

મરણ વિષે.

ચલતી ચક્કી દેખકે, દીયા કબીરા રોય;
દો પડ ભીતર આયકે, સાબીત રહા ન કોય.
આયે હેં સો જાયગે, રાજા રંક ફકીર;
એક સિંહાસન ચડચલે, એક બાંધા જંજીર.
હમ જાને થે ખાયંગે, બહુત જમી બહુ માલ;
જ્યોંકા ત્યોંહી રહ ગયા, પકડ ગયા લે કાલ.
મનુષ્ય જન્મ દુર્લભ હય, મીલે ન વારંવાર;
તરૂવરસેં પત્તા ખરે, ફીર ન લાગે ડાર.

ઉલટા ઉપાય ન કરવા વિષે.

એરનકી ચોરી કરે, કરે સોયકો દાન;
ઉંચે ચડકે દેખતે, આવત ક્યું ન વિમાન.
કરની કરકે કાગકી, ચલે હંસકી ચાલ;
પુંછ પકડકે શિયાળકી, કીસબીધ ઉતરે પાર.
મન રાખે વૈરાગમેં, ઘરમેં રાખે રાંડ;
તુલસી કીડા લીમકા, ક્યું કરી ચાખે ખાંડ.

નઠારા સતસંગમાં સારા થવાના નથી.

દાગ જો લગા નીલકા, સો મન સાબુન ધોય;
કોટી જતનપર બોધીએ, કાગા હંસ ન હોય.
મુરખકે સમજાવતે, જ્ઞાન ગાંઠકા જાય;
કોયલા ન હોય ઉજલા, સો મન સાબુ લગાય.
નીચ નીચાઇ નહીં તજે, જો પાવે સતસંગ;
તુલસી ચંદન લપટકે, વિષ ન તજે ભુજંગ.
તુલસી પૂર્વકે પાપસેં, હરિ ચર્ચા ન સોહાય;
જેસે જવરકે જોરસેં, ભોજનકી રૂચી જાય.

હરિજનની પીછાન વિષે.

નરતન ધરી જાકું નહીં, સંત અસંત પીછાન;
મુક્ત કહે તાકો નહીં, કોટી જન્મ કલ્યાન.

બડ ભાગીસે હોત હે, સાચે સંતકી સેવ;
મુક્ત કહે તેહી રીઝત, અલખ નિરંજન દેવ.

દુખઃ વિષે.

દુખમેં સમરન સબ કરે, સુખમેં કરે ન કોય;
જો સુખમેં સમરન કરે, તો દુઃખ કહાંસે હોય.
સુખમેં સમરન ના કીયા, દુઃખમેં કીયા યાદ;
કહે કબીર તા દાસકી, કોન સુને ફરિયાદ.
સુખકે માથે સીલ પડે, જો નામ હૃદયસે જાય;
બલીહારી વા દુઃખકી, પલ પલ નામ જપાય.
બીપત ભલી હરી નામ લેત, કાયા કસોટી દુઃખ;
રામ બીના કીસ કામકી, માયા સંપત સુખ.

સંત લક્ષણ વિષે.

સંત કબહુ ત્યાગત નહીં, ધર્મ સહિત હરી ધ્યાન;
મુક્ત કહે ભવ સમુદ્રમેં, સો મુની નાવ સમાન.
ભુપ દુઃખી અબધુ દુઃખી, દુઃખી રંક બીપરીત;
કહે કબીર યે સબ દુઃખી, સુખી સંત મન જીત.
અષ્ટ સિદ્ધ નવ નીધકી, ઉરમેં લેશ ન આશ;
મુક્ત કહે તેહી સંતસેં, મીલે પ્રગટ અવીનાશ.

સંત ન છાંડે સંતતા, કોટીક મીલે અસંત;
  મલીઆગીરી ભુજંગ લગે, શીતળતા ન તજંત.
આશ ન કરે ઓરકી, આપ કરે ઉપકાર;
  જગમેં સોજન જાનીએ, ભગવતકા અવતાર.
તન કર મન કર વચન કર, કાહુંકું દુઃખવત નાંહી;
  તુલસી એસે સંત જન, રામ રૂપ જગમાંહી.
નવધા ભક્તિ હોત હેં, આઠો પહોર એકતાર;
  મુક્ત કહે જેહી સંત ઉર, રહત સદા કીરતાર.
સાધુ ભુખે ભાવકે, ધનકે ભુખે નાંહી;
  જો સાધુ ધનકે ભુખે, વોહી સાધુ નાંહી.
નહીં શીતળ હે ચંદ્રમા, હીમ ન શીતળ હોય;
  કબીર શીતળ સંતજન, નામ સ્નેહી હોય.

અવધુત વિષે.

સબ વનતો તુલસી ભઇ, અરૂ પર્વત સાલીગ્રામ;
  સબે નદી ગંગા ભઇ, ચીને આતમરામ.
સબહી દેવ તેહી રીઝત, સબહી તીરથ તેહી પાસ;
  મુક્ત કહે જેહી સંતઉર, શ્રી હરિ કીન નિવાસ.
તીન ટુક કૌપીનકો, અરૂ ભાજી બીન લોન;
  તુલસી રઘુવર ઉરબસે, ઈંદ્ર બાપરો કોન.

જાત હમારી આતમા, પરમેશ્વર પરીવાર;
સગા હમારા સંત હય, શીરપર સરજનહાર.
કબીર સબ જગ નિર્ધના, ધનવંતા નહીં કોય;
ધનવંતા સોહી જાનીએ, રામનામ ધન હોય.

નામ મહાત્મ્ય વિષે.

નામ સમોવડ કોઇ નહીં, તપ તીરથ વ્રત જોગ;
નામે પાતક છાંડીએ, નામે નાસે રોગ.
રામ નામકી ઓખદી, ખરી નીતસે ખાય;
અંગપીડા વાધે નહીં, મહા રોગ મીટ જાય.
રામ નામ અમુલ્ય હય, બીના દામ બીકાય;
તુલસી અચરજ દેખીયો, કોઇ ગ્રાહક ન થાય.
રામ નામ આધી રતી, કોટીક પાપ પહાડ;
બલીહારી વા નામકી, પાપ કરે સબ છાર.
જબહી નામ હૃદયે ધરા, ભયો પાપકો નાશ;
માનો ચીનગી આગકી, પડી પુરાની ધાસ.
નામ લીયા જીને સબ લીયા, સકળ શાસ્ત્રકો ભેદ;
નામ વીના નરકે ગયા, પઢ પઢ ચારો વેદ.
નીસરણી નીજ નામકી, ધર્મ ગગન બીચ એક;
રામ નામકી ટેકસેં, ચઢ ગયે સંત અનેક.

પઢનેકી હદ સમજહે, સમજણકી હદ જ્ઞાન;
જ્ઞાનકી હદ હરીનામ હે, એ સિદ્ધાંત ઉર આન.

ભગવત આશરા વિષે.

દ્વાર ધણીકે પડ રહે, ધક્કા ધણીકા ખાય;
કબહુ ધણી નીવાજહી, જો ઘર છાંડ ન જાય.
રામ નામ રટતેં રહો, જબલગ ઘટમેં પ્રાણ;
કબહુક દીન દયાળકું, શબ્દ પડેગો કાન.
રામ નામ કહતે રહો, ધરે રહો મન ધીર;
કબહુક કાજ સુધારહીં, કૃપાસીંધુ રઘુવીર.
પડે રહે દરબારમેં, ધક્કા ધણીકા ખાય;
કબહુક લહેર દરીઆવકી, દુઃખ દરીદ્ર જાય.

સ્મરણ વિષે.

સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જેસે કામી કામ;
એક પલક વીસરે નહીં, નીશદિન આઠો જામ.
સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જ્યું ગાગર પનીહાર;
હાલે ચાલે સુરતમેં, કહે કબીર વીચાર.
સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જ્યું સુરભીસુત માંહી;
કહે કબીર ચારો ચરી, બીસરે કબહુ નાંહી.

સમરણ સીદ્ધી યું કરો, જૈસે દામ કંગાળ;
કહે કબીર બીસરે નહી, પલપલ લે સંભાળ.
સુમરનસે સુખ હોત હે, સુમરનસે દુઃખ જાય;
કહે કબીર સુમરન કીએ, સાંઈ માંઈ સમાય.
સમરણ બુટ્ટી પ્રેમકી, હ્રદયામાંહી નીચોવ;
કાયા કંચન હોત હે, ઉસ બુટીકે જોર.

પ્રારબ્ધ વિષે.

પ્રારબ્ધ તો પહેલે બને, પીછે બના શરીર;
તુલસી યહ આશ્ચર્ય હે, મન નહીં બાંધે ધીર.
બની બનાઇ બન ગઇ, અબ બનનેકી નાંહી;
તુલસી આ વિધી સમજકે, મગ્ન રહો મનમાંહી.
કોઉ દુર ન કર શકે, ઉલટે વિધીકે અંક;
ઉદધિ પિતા તઉ ચંદ્રકો, ધોઉ ન શકયો કલંક.
અપને મન કછુ ઓર હે, શ્રી હરીકે મન ઓર;
ઓધવ કહે માધવસે, જુઠી મનકી દોડ.

ઉંચા કુળનું અભીમાન ન કરવા વિષે.

ઉંચા કુળ કીસ કામકા, જ્યાં નહીં હરીકા નામ;
તુલસી તાતે સુપચ ભલો, મુખલે હરીકા નામ.

નીચ નીચ સબ તર ગયે, સંત ચરણ લૌલીન;
જાતહીકે અભીમાનસે, ડુબે બહુત કુલીન.
ચતુરાઇ ચુલે પડી, ધીક પડયો આચાર;
તુલસી ભગવત ભક્તિ બીન, ચારો વર્ણ ચમાર.
જાત નહી જગદીશકું, હરીજનકું કયા હોય;
જાત ભાત કુલ કીચમેં, ડુબ મરો મત કોય.

સતસંગ વિષે.

બીન સતસંગ ન હરી કથા, તા બીન મોહ ન જાત;
મોહ ગયે બીન રામ પદ, હોય ન દૃઢ અનુરાગ.
સર્વ સ્વર્ગ અપવર્ગ સુખ, ધરીતુલા એક સંગ;
તુલે ન તાહી સકલ મીલી, જો સુખ લવ સતસંગ.
એક ઘડી આધી ઘડી, આધીમેં પુની આધ;
તુલસી સંગત સાધકી, કટે કોટી અપરાધ.
સતસંગકા ફલ એહી હે, સંશય રહે ન લેશ;
રહે સ્થીર સુચી સરલ ચિત્ત, જાને નહીં કલેશ.
કોટી જનમકે પુણ્ય જબ, ઉદય હોત એક સંગ;
છુટત મનકી મલીનતા, અરૂ ભાવત સતસંગ.
મીલન ચાહો પરિબ્રહ્મકો, તો કરના સતસંગ;
મુક્ત કહે સબ ગ્રંથકો, એ સિદ્ધાંત અભંગ.

મુની નારદ કહી વ્યાસસે, પૂર્વ જનમકી બાત;
મુક્ત કહે સતસંગસે, શઠ સુધરત સાક્ષાત.
ધન્ય ભુમી ધન્ય ગામ જયાં, સંત બીરાજે આઇ;
સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી હરીજશ ગાઇ.
કથા કીરતન કલિ વિષે, ભવસાગરકી નાવ;
કહે કબીર જગ તરનેકો, નાહીં ઓર ઉપાવ.

સાધુ સંગ વિષે.

કબીર દર્શન સાધકા, સાહેબ આવે યાદ;
લેખેમેં સોઇ ઘડી, બાકી કે દીન બાદ.
સાધ મીલે સાહેબ મીલે, અંતર રહી ન રેખ;
મનસા વાચા કર્મણા, સાધુ સાહેબ એક.
તનકર મનકર વચનકર, દેત ન કબહુ દુઃખ;
તુલસી પાતક જરતહે, દેખત ઉનકો મુખ.

ધનવાનોને શીખામણ વિષે.

નામ બીના બેકામ હે, છપ્પન ભોગ બીલાસ;
ક્યા ઇંદ્રાસન બેઠના, ક્યા વૈકુંઠ નિવાસ.
પારસમણી અરૂ કામધેન, કલ્પ વૃક્ષની વાડ;
તુલસી હરી કે ભજન બીન, સબે નરકો સાજ.

અર્બ ખર્વ લો ધન મીલે, ઉદય અસ્તકો રાજ;
તુલસી હરીકે ભજન બીન, સબે નરકકો સાજ.
તુલસી સોઇ ચતુરતા, રામ ચરન લૈલીન;
પરધન પરમન હરનકું, વેશ્યા બડી પ્રવીન.

પરમાર્થ કરવા વિષે.

માયા મેરે રામકી, ધરણી ધરકી દેહ;
પુંજી બીરાને સાહકી, કરસે જશ કર લે.
પાની બાઢો નાવમેં, ધરમેં બાઢો દામ;
દોનો હાથ ઉલેચિયે, યહી સયાનો કામ.
ધન દિયે ધન ના ઘટે, નદી ઘટે ન નીર;
અપની આંખે દેખલો, યું કથી કહે કબીર.
રામ નામકે કારણે, સબ ધન ડાલ્યો ખોય;
મુરખ જાણે ગીર પડયો, દિન દિન દુણો હોય.
તુલસી પંછીકે પીએ, ઘટે ન સરીતા નીર;
ધર્મ કીયે ધન ના ઘટે, સહાય કરે રઘુવીર.
કુંજર મુખતેં ગીર પડયો, ઘટ્યો ન ગજકો આહાર;
લાખો કીડી લે ચલી, પોષનકો પરીવાર.
ગાંઠી હોય સો હાથ કર, હાથ હોય સો દેહ;
આગે હાટ ન બાનીઆ, લેના હોય સો લેહ.

દેહ ધરેકા એહી ફલ, દેહ દેહ કછુ દેહ;
દેહ ખેહ હો જાયગી, ફીર કોન કહેગા દેહ.
ખાય ખીલાય લુટાયદે, કરલે અપના કામ;
ચલતી વખતે રે નરો, સંગ ન ચલે બદામ.
તુલસી દેવો કઠણ હય, જો કાહુકો દેત;
સૂરજ હોત સંસારમેં, ફેર આપનો લેત.

લોભ વિષે.

મન મરે માયા મરે, મરમર જાત શરીર;
આશા તૃષ્ણા ના મરે, કહે ગયા દાસ કબીર.
તુલસી ધીરજ કે ધરે, કુંજર મણભર ખાય;
ટુક ટુકકે કારણે, શ્વાન ઘરો ઘર જાય.
બડા હુવા તો ક્યા હુવા, જૈસી બડી ખજુર;
પંથીકો છાયા નહીં, ફલ લાગે અતિ દુર.

ભગત લક્ષણ વિષે.

તુલસી જગમેં યું રહો, જ્યું જીભ્યા મુખમાંહી;
ઘીવ તણા ભક્ષણ કરે, તોબી ચીકણી નાહી.
કોટી વિઘન દુઃખમેં સુજન, તજે ન હરીકા નામ;
જેસે સતી હુતાશકું, ગીને અપનો ધામ.

પહેંચાના તબ જાનીએ, હરિસેં લાગે મન;
રાત દિવસ ન બીસરે, જ્યું કરપનકું ધન.

ભક્તી બીજ પલટે નહીં, જો જુગ જાય અનંત;
ઉંચ નીચ ઘરે અવતરે, તોઉ સંતકો સંત.

હરીજન તો હાર્યા ભલા, જીતન દે સંસાર;
હાર્યા સો હુરીસેં મીલે, જીત્યા જમકે દ્વાર.

ભરત અપની જનની તજી, પીતા તજે પ્રલ્હાદ;
વિભીષણ અપના ભાઇ તજે, શ્રી રામકે કાજ.

ચાહ ગઇ ચીંતા ગઇ, મનમેં નહીં પરવાહ;
જાકે મનમેં ચાહ નહીં, વો શાહનકો શાહ.

ધન્ય ભોમી ધન્ય ગામ જ્યાં, સંત બીરાજે આઇ;
સબી ભુમી પાવન કરે, હીલી મીલી હરી જશ ગાઇ.

જપ તપ તીરથ જાત્રા, જોગ યજ્ઞ વ્રત દાન;
મુક્ત તાહી હોવત સદા, જેહી ઉર શ્રી ભગવાન.

ગાંઠી દામ ન બાંધઇ, નહી નારીસો નેહ;
કહે કબીર તા સાધકી, હમ ચરનનકી ખેહ.

જાન બુઝ જડ હો રહે, બળ તજી નીર્મળ હોય;
કહે કબીર તા દાસકો, ગાંજ શકે નહીં કોય.

દયા વિષે.

દયા ધર્મકા મૂલ હૈ, પાપ મુળ અભીમાન;
તુલસી દયા ન છાંડીએ, જબ લગ ઘટમેં પ્રાણ.
તુલસી ગરીબ ન સતાવીએ, બુરી ગરીબકી હાય;
મુવા ઢોરકે ચામસે, લોહા ભસ્મ હો જાય.
ખુશ ખાના હૈ ખીચડી, માંહે પડે ટુક લોન;
માંસ પરાયા ખાય કર, ગલા કટાવે કોન.

ભ્રાતૃ ભાવ વિષે.

તુલસી આ સંસારમેં, ભાત ભાતકે લોક;
સબસે હીલી મીલી ચાલીએ, નદી નાવ સંજોગ.
તુલસી કહે ઇસ જગતમેં, સબસે મીલીએ ધાય;
ક્યા જાણે કીસ બેશસે, રામચંદ્ર મીલી જાય.
તુલસી જો જન હેતસે, સેવા જાને કોય;
નરકો વશ કરવો કહાં, નારાયણ વશ હોય.
કબીર ગર્વ ન કીજીએ, રંક ન હસીએ કોય;
અપનો નાવ સમુદ્રમેં, ના જાને ક્યા હોય.

નીતિ વિષે.

સત્ય વચન અરૂ દીનતા, પર સ્ત્રી માત સમાન;
ઇનકું વૈકુંઠ ના મીલે, તુલસીદાસ જમાન.

સતીઆ સત નવ છોડીએ, સત છોડે પત જાય;
 સતકી બાંધી લક્ષ્મી, ફીર મીલેગી આય.
પર નીંદા પર નારી અરૂ, પર દ્રવ્યનકી આશ;
 છોડી તીનોં બાતકું, ભજો એક અવિનાશ.
કંચન ત્યાગો સહજ હય, સેહેજે ત્રીયાકા નેહ;
 માન બડાઇ ઇરષા, તુલસી દુર્લભ એહ.
જહાં દયા તહાં ધર્મ હે, જહાં લોભ તહાં પાપ;
 જહાં ક્રોધ તહાં કાલ હે, જહાં ક્ષમા ત્યાં આપ.
કંચન તજવો સુલભ હે, સુલભ ત્રીયાંકા નેહ;
 નિંદા સ્તુતિ ત્યાગવો, તુલસી દુર્લભ એહ.
લેનેકું હરનામ હે, દેનેકું અન્ન દાન;
 તરનેકું આધિનતા, બુડનેકું અભીમાન.

આળસ વિષે.

રામ નામકો આળસુ, ભોજનકો હુશીયાર;
 તુલસી એસે મનુષ્યકો, વાર વાર ધિક્કાર.
રાત ગમાયી સોયકર, દિવસ ગમાયો ખાય;
 હીરા જન્મ અમોલ થા, કોડી બદલે જાય.
કબીર યહ મન લાલચી, સમઝે નહીં ગંવાર;
 ભજન કરનકો આલસુ, ખાનેકો હુશીયાર.

મુક્ત મનુષ્યતન પાયકે, જો ન ભજત જદુનાથ;
સો પીછે પસ્તાયગો, બહોત ઘસેગો હાથ.

મન વિષે.

મનકે હારે હાર હય, મનકે જીતે જીત;
પરબ્રહ્મકું પામીએ, મનમેં હોય પ્રતીત.
મન દીયા કંહી ઓરહી, તન સાધોકી સંગ;
કહે કબીર કોરી ગજી, કૈસે લાગે રંગ.
એતો ગતી હય અટપટી, ઝટપટ લખે ન કોય;
જો મનકી ખટપટ મીટે, ચટપટ દરશન હોય.
સાંઈ આગે સાચ હો, સાંઇ સાચ સુહાય;
ભાવે લંબે કેશકર, ભાવે મુંડ મુંડાય.
બનતે બનતે બન ગયો, તુલસી ઘરકે માંહી;
શીતલ શબ્દ ઉચારીએ, અહુઆનીએ નાહી.
મનકે હારે હાર હે, મનકે જીતે જીત;
મન મીલાવે રામકું, મનહી કરે ફજીત.

સંત પરમાર્થી છે તે વિષે.

પારસમેં ઓર સંતમેં, બડો અંતરો જાન;
વો લોહા કંચન કરે, વો કરે આપ સમાન.

સંત ધનંતર વૈદ સમ, જેસો રોગી જેહુ;
 બનાવત હે તાહીકું, તેસો ઓખદ દેહુ.

બકરા હાથ કસાઇકે, માજન ધાય છુડાત;
 મુક્ત કહે ત્યું સંતજન, કરત જ્ઞાનકી બાત.

સૂર્ય સંત તમકું હરે, તાતે ભયે સમાન;
 મુક્ત બહાર તમ રવી હરે, સંત હરત અજ્ઞાન.

સંત સબનકો હીત કરે, દે સાચો ઉપદેશ;
 મુક્ત મીલાવે રામસેં, સ્વારથ નહી લવ લેશ.

જબહી મીલે જન સંતકો, તબહી ભયો કલ્યાન;
 મુક્ત કહે જન પ્રગટકો, સંત દેત તેહી જ્ઞાન.

દોષ કલંક મીટાયકે, શુદ્ધ કરતહે સંત;
 મુક્ત મીલાવે સબહીકું, પ્રગટ રૂપ ભગવંત.

સંત બડે પરમારથી, દેત સબનકું જ્ઞાન;
 મુક્ત મીલે જન તાહીકું, તાકો કરત કલ્યાન.

જ્ઞાન ભક્તિ વૈરાગ સહીત, સંત સરલ ચિત હોય;
 મુક્ત કહે ભવ તરનમેં, અતિ બડો નૌકા સોય.

બહુત પુન્ય કરી મીલત હય, જ્ઞાનીકો સંગ આય;
 સબ ગ્રંથનકો તત્વ સો, પલમેં દેત બતાય.

ભક્તિ તથા પરમારથ વિષે.

તુલસી જગમેં આયકે, કર લીજે દો કામ;
દેનેકુ ટુકડા ભલા, લેનેકું હરિનામ.
કબીરા કહે કમાલકું, દો બાતા લીખ લે;
કર સાહેબકી બંદગી, ભુખેકુ કુછ દે.

શ્રી મુખ વચન વિષે.

જેસા મેં પ્રીય સંતકું, ત્યું મોકું પ્રીય સંત;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, મહીમા શ્રી ભગવંત.
મેં તિનકે પીછે ફીરૂં, નેક ન રાખું માન;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, હરીજન મેરે પ્રાણ.
જ્ઞાની મેરો આત્મા, મેં જ્ઞાનીકો પ્રાણ;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, ગીતામેં ભગવાન.
જ્યું મેં દુર્લભ સંતકું, ત્યું મોહે દુર્લભ દાસ;
મુક્ત કહે શ્રી મુખ કહ્યો, જંન મહિમા અવિનાશ.
નીજ મુખતેં ભાખ્યો એહી, ભક્ત અતિ પ્રીય મોહી;
ભક્ત વચન ઉલંઘુ નહિ, અહી હીત જો હોઈ.
ભક્તનકો મહીમા અધિક, પાર ન પાવે કોય;
જહાં ભક્તજન પગ ધરે, અડસઠ તીરથ સોય.

ભક્ત સંગ છાંડુ નહીં, સદા રહુ તિન પાસ;
જહાં ન આદર ભક્તકો, તહાં ન મેરા વાસ.
ફીરૂં ધામ વૈકુંઠ તજ, ભક્ત જનનકે કાજ;
જો ભક્ત મન ભાવહી, સોઇ ધરો તન સાજ.

પ્રેમ વિષે.

રામ નામ સબ કોઈ કહે, ઠગ ઠાકોર અરૂ ચોર;
બીના પ્રેમ રીઝે નહિ, તુલસી નંદ કીશોર.
પ્રેમ બરાબર યોગ નહીં, પ્રેમ બરાબર ધ્યાન;
પ્રેમ ભક્તિ બીન સાધવો, સબહી થોથા જાન.
પ્રેમ ભાવ એક ચાહીએ, ભેખ અનેક બનાય;
ભાવે ગૃહમેં બાસ કર, ભાવે બનમેં જાય.
જોગી જંગમ સેવડા, સન્યાસી દરવેશ;
બીના પ્રેમ પહોંચે નહિ, દુરલભ સતગુરૂ દેશ.
મન પક્ષી તબલગ ઉડે, વિષય વાસના માંહી;
પ્રેમ બાજકી ઝપટમેં, જબ લગ આયો નાહીં.

પંડિત વિષે.

કામ ક્રોધ ઓર લોભકી, જબલગ મનમેં ખાન;
તબ લગ પંડીત મુરખો, તુલસી એક સમાન.
પંડીત ઓર મસાલચી, દોનો સુઝે નાંહી;
ઓરનકું કરે ચાંદના, આપ અંધેરે માંહી.

પોથી સો થોથી બની, પંડિત બને ન કોઇ;
અઢાઇ અક્ષર પ્રેમકા, પઢે સો પંડીત હોય.

સંતોષ વિષે.

રૂખા સુખા પાયકર, ઠંડા પાણી પી;
દેખ પરાઈ ચોપડી, ક્યું લલચાવે જી.
ગૌધન ગજધન બાજધન, ઓર રતન ધનખાન;
જબ આવે સંતોષ ધન, સબધન ધુર સમાન.
આધી અરૂ રૂખી ભલી, સારી સો સંતાપ;
જો ચાહેગા ચોપડી, બહુત કરેગા પાપ.

મહા પુરૂષો વિષે.

બીના કહે સતપુરૂષ જે, પરકી પુરે આશ;
કોન કહતહે સૂર્યકો, ઘરઘર કરત પ્રકાશ.
તુલસી લોહા કાષ્ટ સંગ, ચલત ફીરત જલમાંહી;
બડે ન બુડન દેતહે, જાકી પકડી બાંહ્ય.
બડે સેજહી બાતસે, રીજ દેત બક્ષીશ;
તુલસી દલતેં વિષ્ણુ, જ્યું આક ધંતુરે ઇશ.
ભલે બુરે નીભે સબે, મહત પુરૂષકે સંગ;
ચંદ્ર સાપ જલ અગ્નિએ, બસત શંભુકે અંગ.

સંસારીઓને શીખામણ.

જેસે ફીરતે રહત હય, વિવાહ કાજ કરનાર;
તેઉ ફીરે હરી ભક્તિમેં, કુશળ કરે કીરતાર.
જેસી મીઠી લગત હય, ગામ કથાકી ગાથ;
એસી લાગે હરી કથા, તો તરવો ક્યા બાત.
જેસી પ્રીત હરામસેં, તેસી હરસે હોય;
ચલા જાય વૈકુંઠમેં, પલા ન પકડે કોય.

ગુણિજન ગુણની પરીક્ષા જાણે છે.

હીરા પડયા બજારમેં, રહા છાર લપટાય;
કંઇક મુરખ ફીર ગયે, પારીખ લીયા ઉઠાય.
જો જાકે ગુણ જાણત, સો તાકા ગુણ લેત;
કોયલ આંબરી ખાત હે, કાગ લીંબોરી લેત.

અચ્યુતં કેશવં રામનારાયણં,
કૃષ્ણદામોદરં વાસુદેવં હરિં;
શ્રીધરં માધવં ગોપિકાવલ્લભં,
શ્રીજાનકીનાયકં શ્રીરામચંદ્રં ભજે.

नारायण. नारायण. नारायण.

પ્રગટ કરનાર:—હરીદાસ જાદવજી,
ઝવેરબાગ, કાલબાદેવી, મુંબઈ, ૨.

છાપનાર:—શા. મગનલાલ જગજીવનદાસ, (૧૦૮×૯૦)
શ્રી 'સરસ્વતી' છાપખાનું, ૪૨, નાગદેવી રસ્તો, મુંબઈ, ૩.